

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΚΓ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 | 1/15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1974 | ΛΡ10. 11-12

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β'.

VII. Ὡστε οὖν, ἀδελφοί μου, ἀγωνισώμεθα εἰδότες, ὅτι ἐν χερσὶν ὁ ἀγὼν καὶ ὅτι εἰς τοὺς φθαρτοὺς ἀγῶνας καταπλέουσιν πολλοί, ἀλλ' οὐ πάντες στεφανοῦνται, εἰ μὴ οἱ πολλὰ κοπιάσαντες καὶ καλῶς ἀγωνισάμενοι. 2. ἡμεῖς οὖν ἀγωνισώμεθα, ἵνα πάντες στεφανωθῶμεν. 3. ὥστε θέωμεν τὴν ὁδὸν τὴν εὐθείαν, ἀγῶνα τὸν ἄφθαρτον, καὶ πολλοὶ εἰς αὐτὸν καταπλεύσωμεν καὶ ἀγωνισώμεθα, ἵνα καὶ στεφανωθῶμεν καὶ εἰ μὴ δυνάμεθα πάντες στεφανωθῆναι, κὰν ἐγγὺς τοῦ στεφάνου γενώμεθα. 4. εἰδέναι ἡμᾶς δεῖ, ὅτι ὁ τὸν φθαρτὸν ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος, ἐὰν εὗρεθῆ φθείρων, μαστιγωθείς αἴρεται καὶ ἔξω βάλλεται τοῦ σταδίου. 5. τί δοκεῖτε; ὁ τὸν τῆς ἀφθαρσίας ἀγῶνα φθείρας τί παθεῖται; 6. τῶν γὰρ μὴ τηρησάντων, φησὶν, τὴν σφραγίδα ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὄρασιν πάσῃ σαρκί.

1-12. Α' Κορ. 9,24-27. Α' Τιμ. 4,10. Β' Τιμ. 2,5. 13-15. Ἡσ. 66,24, Μάρκ. 9,48. Τὸ ὅλον κεφ. ἀποτελεῖ παραίνεσιν τηρήσεως ἀγνοῦ καὶ καθαροῦ, κατὰ τὸ δυνατόν, τοῦ βαπτίσματος ὑπὸ τῶν χριστιανῶν. Τὸ «καταπλεῖν» ὑπενθυμίζει καὶ τοὺς θαλασσίους ἀγῶνας. Ὁ συντάκτης τοῦ ἔργου τὰς εἰκόνας λαμβάνει ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του τελουμένων ἀκόμη ἀγῶνων τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαϊ-

1 οὖν Α: λ ΙΣ | μου ΑΣ: λ. Ι. 5 θέωμεν Σ: θῶμεν Α Ι. 9 εἰδέναι Α: + δὲ Ι Σ. 12 φθείρας Α: φθείρων Ι Σ | παθεῖται Α: πείσεται Ι. 14 αὐτῶν²: λ. Ι.

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β'.

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

VII. 1. Ὡστε λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἄς ἀγωνισθῶμεν, γνωρίζοντες ὅτι εἰς τὰ χέρια μας εἶναι ὁ ἀγὼν (ὁ πνευματικὸς οὗτος ἀγὼν εἶναι πρόχειρος καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας θέλησιν καὶ ἀπόφασιν) καὶ ὅτι εἰς τοὺς φθορτοὺς (τοὺς σωματικούς, τοὺς ἀθλητικούς πού εἶναι πρόσκαιροι καὶ χωρὶς μεγάλην ἀξίαν) ἀγῶνας πολλοὶ φθάνουν (ἔρχονται νὰ λάβουν μέρος, πολλοὶ συμμετέχουν), ἀλλ' ὅμως δὲν στεφανώνονται ὅλοι. 2. Ἡμεῖς λοιπόν (οἱ βεβαπτισμένοι χριστιανοὶ) ἄς ἀγωνισθῶμεν (μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μας), διὰ νὰ στεφανωθῶμεν ὅλοι (λαμβάνοντες τὸν ἀμάραντον στέφανον τῆς δόξης παρὰ τοῦ δικαιοκρίτου Κυρίου ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν). 3. Ὡστε ἄς τρέχωμεν τὸν εὐθὺν δρόμον (τὸν ὀρθὸν καὶ δίκαιον, τὸν κατὰ Θεόν), (ἀγωνιζόμενοι) τὸν ἀγῶνα τὸν ἀφθορτον (τὸν μὴ ὑποκείμενον εἰς φθοράν, τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς ἀγιότητος), καὶ (νὰ εἴμεθα βέβαιοι) ὅτι πολλοὶ θὰ φθάσωμεν (εἰς τὸ τέρμα, ὡς νικηταὶ) καὶ ἄς ἀγωνι-

τητος ἐν Ὀλυμπίᾳ, Κορίνθῳ, Δελφοῖς καὶ Νεμέᾳ. Μεγάλῃς ἐπίσης φήμῃς ἔχαιρον καὶ οἱ νεώτεροι ἀγῶνες, ἤτοι τῶν Εὐρυκλείων ἐν Σπάρτῃ, τῶν Πανελληνίων καὶ Παναθηναίων ἐν Ἀθήναις κ.ά. « Ἴνα πάντες στεφανωθῶμεν » = δηλ. « τὸν στέφανον τῆς ζωῆς ». Πρβλ. Ἀποκ. 2,10. 4,4 κ.ά. Ἰακ. 1,12. Α' Πέτρ. 5,4. Β' Τιμ. 4,8. Ἐρμᾶ, Ποιμὴν, Παραβ. VIII, 2,1. 3,6 κ.ά. « θέωμεν τὴν ὁδὸν τὴν εὐθειάν »: Πρβ. Πράξ. 13,10. Β' Πέτρ. 2,15. « κἂν ἐγγὺς τοῦ στεφάνου »: Προφανῶς ἔχει ὕπ' ὄψιν ὁ σ. τὰ κατὰ τοὺς ἀθλητικούς ἀγῶνας γιγνόμενα, καθ' οὓς ἐστεφανοῦντο μὲ στέφανον τιμῆς καὶ οἱ δεῦτεροι καὶ τρίτοι ἐρχόμενοι. Πβλ. Ἀββᾶν Δ ω ρ ό θ ε ο ν (περὶ τὸ 600), παρὰ Migne, PG 88, 1836: « ὡς λέγει καὶ ὁ ἅγιος Κλήμης: κἂν μὴ στεφανωταὶ τις, ἀλλὰ σπουδάσῃ μὴ μακρὰν εὐρεθῆναι τῶν στεφανουμένων ». « ἀγῶνα φθείρειν » = terminus technicus. Ὁ παραβαίνων τοὺς ἀθλητικούς κανονισμοὺς ἐμαστιγοῦτο ὑπὸ «μαστιγοφόρων» ἢ «ραβδούχων». Πβλ. Ἐπιφαν., Κατὰ αἰρ., παρὰ Migne, PG 41, 1049A. (Ἄζρ. 61,7): « παραφθείρας ἀγῶνα ὁ ἀθλητῆς μαστιχθεὶς ἐκβάλλεται τοῦ ἀγῶνος ». Τὸ «παθεῖται» λαϊκὴ ἔκφρασις ἀντι τοῦ «τί χρὴ παθεῖν» ἢ «τί πάθει».

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Ἰδιαιτέρα εὐαισθησία.

Ἡ Πολιτεία, ἐπ' ἐσχάτων, μελετᾷ ἐπισταμένως καὶ μὲ ὄλως ἐκδηλον ἐνδιαφέρον τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων εἰς τὴν Χώραν. Τὸ ἔργον εἶναι ὄντως σημαντικόν. Ἡ Ἐκκλησία εὐχεται νὰ λυθῇ τὸ ταχύτερον τὸ πρόβλημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι βεβαίως ἐκ τῶν ἀνυπερβλήτων. Ἄν οἱ ἀρμόδιοι παράγοντες ἐπιληφθοῦν τούτου μὲ καλὴν θέλησιν, διὰ τὴν ὁ-

σθῶμεν (ἀποφασισμένοι), ἵνα καὶ (ἐπιτύχωμεν, ὥστε νὰ) στεφανωθῶμεν· καὶ ἂν δὲν ἤμποροῦμεν ὅλοι (νὰ κερδίσωμεν πλήρως τὸν ἀγῶνα, ὥστε) νὰ στεφανωθῶμεν, (τοῦλάχιστον νὰ φθάσωμεν πλησίον τοῦ τέρματος τοῦ ἀγῶνος, ὥστε) νὰ πλησιάσωμεν τὸ στεφάνι (τῆς νίκης, νὰ λάβωμεν δηλ. καὶ ἡμεῖς μὲ τὸν ἀγῶνά μας τὴν ἀνάλογον ἀμοιβὴν παρὰ τοῦ δικαιοκρίτου Κυρίου). 4. Πρέπει νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι ἐκεῖνος ποῦ ἀγωνίζεται τὸν φθαρτὸν ἀγῶνα (τοῦ σώματος), ἐὰν εὐρεθῇ (ἐὰν ἀνακαλυφθῇ), ὅτι φθείρει (καταστρέφει τὸν ἀγῶνα, παραβιάζων τοὺς κανόνας τῆς ἀθλήσεως), ἀφοῦ μαστιγωθῇ, συλλαμβάνεται καὶ ρίπτεται ἔξω τοῦ σταδίου (τὸν σηκώνουν καὶ τὸν πετᾶνε ἔξω ἀπὸ τὸ στάδιον). 5. Τί νομίζετε; Ἐκεῖνος ποῦ φθείρει (καταστρέφει καὶ παραβαίνει τοὺς κανόνας εἰς τὸν) ἀγῶνα (τὸν πνευματικόν) τῆς ἀφθαρσίας (τὸν ἀγῶνα ποῦ ἀγωνιζόμεθα οἱ χριστιανοὶ διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τὸν πνευματικόν καὶ ἀμάραντον στέφανον τῆς αἰωνίας δόξης καὶ μακαριότητος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν) τί (νομίζετε) ὅτι θὰ πάθῃ; 6. Διότι δι' ἐκείνους ποῦ δὲν ἐφύλαξαν τὴν «σφραγίδα» (δηλ. τὴν καθαρότητα τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐσφραγίσθημεν γενόμενοι χριστιανοί) λέγει (ἡ Ἁγία Γραφή) «τὸ σκουλήκι δι' αὐτοὺς δὲν θὰ παύσῃ (νὰ τοὺς κατατρώγῃ) καὶ ἡ φωτιά δι' αὐτοὺς ποτε δὲν θὰ σβύσῃ, καὶ θὰ καταντήσουν τὸ θέαμα διὰ κάθε ἄνθρωπον».

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ποίαν δὲν ὑφίσταται ἀμφιβολία, ἀσφαλῶς θὰ ἀντιμετωπισθῇ ἐπι-
 τυχῶς καὶ θὰ παύσῃ ν' ἀποτελῇ ἐφιάλτην. Αἱ σκέψεις μας αὐταὶ
 εἶναι ἐνηρμοσμέναι πρὸς τὴν πρόσφατον δήλωσιν τοῦ Μακαριω-
 τάτου Προκαθημένου, καθ' ἣν ὁ λαὸς «θὰ αισθανθῇ πάλιν τὴν
 στοργὴν τῆς Ἐκκλησίας». Ἡ Ἐκκλησία, ὄντως, ἔχει ἰδιαιτέραν
 εὐαισθησίαν εἰς τὰ κοινωνικὰ προβλήματα, ἐμφορομένη ὑπὸ τοῦ
 πνεύματος τῆς εὐαγγελικῆς ἀγάπης, ἣ ὅποια δὲν ἐνδιαφέρεται
 μόνον διὰ τὰς πνευματικὰς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας τοῦ
 πλησίον.

Ἐν κοινωνικὸν ἔλκος.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἠθικὴ, ὡς γνωστόν, εἶναι ρητῶς ἐκπε-
 φρασμένη κατὰ τῆς ἀποφυγῆς τῆς τεκνογονίας. Αὐτὸ ὅμως τὸ
 «ὡς γνωστόν» δυστυχῶς εἶναι μᾶλλον σχῆμα λόγου κατὰ τὰς ἡ-
 μέρας μας. Διότι, ὡς ἀποδεικνύουν τὰ πράγματα, μέγα μέρος τοῦ
 χριστιανικοῦ λαοῦ ἀγνοεῖ ἢ ἐπιτολαίως ἀντιπαρέχεται αὐτὴν τὴν
 ἀλήθειαν. Ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ, ὅτι εἰς τὴν Χώραν μας ἔχομεν
 κατ' ἔτος πολλὰς χιλιάδας ἀμβλώσεων! Ὁ ἀριθμὸς εἶναι μεγά-
 λος. Ἄς τὸ λάβουν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν οἱ ποιμένες μας, ἰδίᾳ
 δὲ οἱ κατ' ἐνορίαν. Ἄς ἀποδυθῶν λοιπὸν συνειδητῶς εἰς ἀγῶ-
 να πρὸς περιορισμὸν καὶ — διατί ὄχι; — ἐξάλειψιν τοῦ κοινο-
 κοῦ τούτου ἔλκους, τὸ ὅποιον εἶναι προϊόν, κατὰ πρῶτιστον λόγον,
 θρησκευτικῆς ἀμαθείας. Διὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἰ. Ἐξομολογή-
 σεως, δι' ἐπὶ μέρος νοθεσιῶν καὶ ἀπ' ἄμβωνος ἄς φροντίσων νὰ
 διαφωτίσων τὰ πνευματικὰ των τέκνα ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Ἡ
 μέριμνα αὕτη πρέπει νὰ εἶναι ἀκοίμητος καὶ συνεχής.

Ἐξομολόγησις καὶ Θεία Κοινωνία.

Δὲν εἶναι περιττὴ ἡ ὑπόμνησις. Ἡ συχνότερα προσέλευσις
 τῶν πιστῶν εἰς τὴν Θείαν Κοινωνίαν εἶναι ἐκ τῶν πλέον βασικῶν
 γνωρισμάτων μιᾶς ὄντως ζώσης Ἐκκλησίας. Ἄλλ' ἢ προσέλευσις
 αὕτη προϋποθέτει καὶ διέλευσιν ἐκ τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἰ. Ἐξομο-
 λογήσεως. Εἰς ἐκάστην ἐνορίαν, δὲν λείπουν ψυχαὶ («εὐθετοὶ») πρὸς
 τοῦτο. Χρέος τοῦ καλοῦ ποιμένου εἶναι νὰ τὰς προτρέπῃ καὶ νὰ
 τὰς παραινῇ, ὥστε νὰ ἀποβοῦν καλὸν παράδειγμα καὶ διὰ τὰς λοι-
 πὰς τοῦ ἐνοριακοῦ πληρώματος. Οὕτω μόνον θὰ ἔχη τὴν βεβαίω-
 τητα ὅτι ἀγαγενῆ καὶ τονώνει τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, καθιστῶν
 αὐτὰ «λίθους ζῶντας» — διὰ νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν ἀποστο-
 λικὴν ἔκφρασιν — τῆς νοητῆς ἐν Χριστῷ οἰκοδομῆς.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κατέλαβε πρωτεύουσαν θέσιν ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ἀποστόλων, μνημονευόμενος πάντοτε πρῶτος. Ὁ ὀρμητικὸς καὶ πρὸς δρᾶσιν ἀσυγκράτητος χαρακτήρ αὐτοῦ συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν πρόδον τοῦ χριστιανικοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ὁ Πέτρος ὠμίλησε μετὰ παρρησίας καὶ προσεῖλκυσε εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν «ψυχὰς ὡσεὶ τρισχιλίους» (Πράξ. β´). Ὁ Πέτρος ἐκήρυξεν ὡσαύτως πρὸς τὰ πλήθη, τὰ ὁποῖα συνεκεντρώθησαν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θαυμασίας θεραπείας τοῦ ἐκ γενετῆς κωλοῦ. Μετὰ τὸν λιθοβολισμὸν τοῦ Στεφάνου, ὁ Πέτρος εἰργάσθη ἱεραποστολικῶς ἐν Σαμαρείᾳ, ἐν Λύδῃ καὶ ἐν Ἰόππῃ (Πράξ. θ´, 32). Ἀπὸ τῆς Ἰόππης ὁ Πέτρος ἦλθεν εἰς Καισάρειαν, μετακληθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ ἑκατοντάρχου Κορνηλίου (Πράξ. ι´). Ὁ Πέτρος εἰργάσθη ἱεραποστολικῶς ἀνὰ τὰς πόλεις τῆς Παλαιστίνης, ὡς καὶ ἐκτὸς αὐτῆς (Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον, Ἀθῆναι 1948, σελ. 29. Π. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους καὶ τὰς ἑπτὰ καθολικὰς, Ἀθῆναι 1941, σελ. 235).

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἰς τὰς ἱεραποστολικὰς του ὁδοπορίας συνωδεύετο πιθανῶς καὶ ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ (Πρβλ. Α' Κορ. θ´, 5: «Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου καὶ Κηφᾶς;»). (Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 236). Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως καὶ τοῦ Εὐσεβίου διασωθεῖσαν παράδοσιν (Κλήμ. Ἀλεξ., Στρωμ. VII, 63, 64. Εὐσεβίου, Ἐκκλ. Ἱστορία III, 30), ὅταν ὁ Πέτρος εἶδε τὴν σύζυγον αὐτοῦ ἀγομένην πρὸς τὸ μαρτύριον, ἐπεφώνησε «προτρεπτικῶς καὶ παρακλητικῶς, ἐξ ὀνόματος προσειπὼν: «μέμνησο, ᾧ αὕτη, τοῦ Κυρίου» (Adolf von Harnack, Die Mission und Ausbreitung des Christentums in den ersten drei Jahrhunderten⁴, τόμ. I καὶ 2, Leipzig 1924, σελ. 606).

Σήμερον θεωρεῖται ὡς βέβαιον, ὅτι ὁ Ἀπ. Πέτρος μετέβη καὶ εἰς τὴν Ρώμην, ἔνθα ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον. Μακάριος ὁ Μάγνης ἐν τῇ Ἀπολογίᾳ αὐτοῦ (τέλη 4ης ἢ ἀρχὰς 5ης ἑκατονταετηρίδος), παρουσιάζει τὸν νεοπλατωνικὸν Πορ-

φύριον λέγοντα, «ιστορεῖται μὴδ' ὀλίγους μῆνας βοσκίας τὰ πρόβατα ὁ Πέτρος ἐσταυρωῖσθαι». Κατ' αὐτὸν ὁ Πέτρος ἀφίχθη εἰς Ρώμην ὀλίγον πρὸ τοῦ διωγμοῦ τοῦ Νέρωνος (64), ὑπέστη δὲ μαρτυρικὸν θάνατον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ διωγμοῦ τούτου (Β. Στεφανίδου, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 29-30). Τὸ γεγονός τοῦτο πιστοποιεῖται καὶ ὑπὸ ἄλλων ἱστορικῶν μαρτυριῶν (Εὐσεβίου, Διονυσίου τοῦ Κορίνθου, Εἰρηναίου κ.ά.). «Πᾶσαι αὐται αἱ μαρτυρίαι προερχόμεναι ἐκ διαφόρων ἐκκλησιῶν, θὰ ἠδύναντο νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐκπροσωποῦσαι τὴν παράδοσιν τῆς καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην ἐκκλησίας» (Π. Τρεμπέλα, αὐτόθι, σελ. 235-236).

Κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν, ὁ Πέτρος ἐσταυρώθη μετὰ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω. Ὁ πρῶτος μεταξὺ τῶν ἱστων ἀποστόλων ἔγραψε τὰς ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ καθολικὰς αὐτοῦ ἐπιστολάς.

Ὁ Πέτρος ἐξυμνεῖται ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς παραδόσεως διὰ τὴν φλογερὰν ἀγάπην του πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεώς του πρὸς Αὐτόν. Χαρακτηριστικῶς ὁ Ἀστέριος, ἐπίσκοπος Ἀμασείας, ἐν τῇ ἡ' ὁμιλίᾳ του εἰς τοὺς ἀγίους κορυφαίους ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον (Migne Ἐ. Π. 40, 277-281), τονίζει πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ ἐξῆς (εἰς νεοελληνικὴν ἀπόδοσιν): «Ὅταν ὁ Κύριος ἠρώτησε κάποτε τοὺς δώδεκα μαθητάς... καὶ τοὺς προέτρεψε νὰ εἴπουν σαφῶς, ποῖος νομίζουσιν οἱ ἄνθρωποι ὅτι εἶναι· ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἤθελον νὰ σιωπήσουν καὶ καθυστέρουν τὴν ἀπάντησιν καὶ ἤθελον νὰ τὴν παρουσιάσουν ὕστερα ἀπὸ κάποιαν ἐξέτασιν· ἀφοῦ ἤνοιξε γρήγορα τὸ στόμα του ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶχεν εἰς τὴν ψυχὴν τὸν ζωοποιὸν ἀναμμένον ἄνθρακα τῆς πίστεως, μετὰ τὸν ὁποῖον καὶ ὁ Ἡσαΐας προηγουμένως ὑπέστη τὴν κάθαρσιν τῶν χειλέων, εἶπε τὴν εὐτυχῆ καὶ ἀληθῶς σαφῆ ἐκείνην ὁμολογίαν: «Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος» (Ματθ. ιστ', 16)... Ἰδοὺ ὁ Πέτρος ὁ γνήσιος κατ' ἐκλογὴν μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ..., ὁ πολὺ ἔνδοξος ἐκεῖνος, τοῦ ὁποῖου ἡ φήμη ἐγένευσεν ὅλην τὴν οἰκουμένην, ὅταν ἔλαβε τὴν προτροπὴν νὰ εἴπῃ τί φρονεῖ περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, δὲν ἤρχισεν ἀπὸ κάποιαν μακρὰν σκέψιν, οὔτε ἀπεκρίθη εἰς τὴν ἐρώτησιν, περικαλύπτων διὰ λέξεων (ὀλόκληρον) κύκλον συλλογισμῶν καὶ πραγμάτων, ὅπως ἀκριβῶς βεβαίως συνηθίζουν τῶρα νὰ πράττουν οἱ ἱκανοὶ σοφισταὶ καὶ τεχνολόγοι τῆς πίστεως· ἀλλὰ μετὰ ἀπλότητα καρδίας ἐξέθεσε σύντομον τὴν ἀλήθειαν, χωρὶς νὰ διαχωρίσῃ τὸν ἀγέννητον ἀπὸ τὸν γεννη-

Χ Ω Ρ Ι Σ Φ Ω Σ*

2. Τὸ Φῶς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον.

Τὸ λυκαυγές, τὸ ὁποῖον ἐνεφανίζετο ἀμυδρῶς διὰ μέσου τῶν θεοπνεύστων Γραφῶν τῶν Προφητῶν, προέβαλε μίαν ἡμέραν, ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἀγῆ λαμπρά, ἡμέρα σωτηρίας. Ὁ ἐνανθρωπήσας θεῖος Λόγος ἐκήρυξεν ἐκστρατεῖαν κατὰ τοῦ μίσου καὶ τῶν πονηρῶν δυνάμεων τοῦ σκοτους καὶ ἐκάλεσε τὸν κόσμον εἰς μίαν σταυροφορίαν ὑπὲρ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, ὑπὲρ τῶν ἔργων τοῦ φωτός. Αὐτὸς οὗτος ὁ Χριστὸς προβάλλει ἑαυτὸν ὡς φῶς ἐν τῷ κόσμῳ· «Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνη» (Ἰωάν. ιβ' 46). Φῶς εἶναι πράγματι καὶ μὲ φῶς πλημμυρίζει πᾶσαν ψυχὴν ὁ Υἱὸς τῆς Παρθένου. Ἡ μετὰ τοῦ Χριστοῦ κοινωνία καὶ ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ φωτίζει πᾶσαν πτυχὴν τῆς καρδίας μας, φωτίζει τὸν νοῦν, φωτίζει τὴν ὁδὸν καὶ τὰ διαβήματά μας, καὶ μᾶς καθιστᾷ ὄντως τέκνα καὶ υἱοὺς φωτός, ὡς ἠθέλησε καὶ ὁ Κύριος· «Ἐτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστί· περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει· ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεῦετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτός γένησθε» (Ἰωάν. ιβ' 35-36).

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 170 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9 τεύχους.

τόν, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἀνοήτως μὲ πολλὴν λεπτολογίαν τὸ ὅμοιον καὶ ἀνόμοιον, χωρὶς νὰ πολυεξετάσῃ (τὴν) διαφορὰν τῶν οὐσιῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὑπεράνω ὅλων, χωρὶς νὰ μετρήσῃ τὴν ἀμέτρητον θεότητα μὲ συλλογισμούς, ἀναλόγους πρὸς τὰ παιγνίδια τοῦ Ἀρείου καὶ τὰ ἐσφαλμένα ἐπιχειρήματα τοῦ Εὐνομίου. Ἄς μιμηθῶμεν λοιπόν, Χριστιανοί, (τῶν ὁποίων γνῶρισμα εἶναι ἡ πίστις, ὄχι ἡ πολυλογία), τὸν ἀλίεα, τὸν ἀπέριττον, τὸν καταγόμενον ἐκ Βηθσαιῆδας, τὸ πρῶτον θῆραμα τοῦ Χριστοῦ. Ἄς ἀκηθῶμεν νὰ λέγωμεν: «Σὺ εἶσαι ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος· τὰ δὲ περισσότερα ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἄς τὰ ἀφήσωμεν εἰς τοὺς λογομάχους, τῶν ὁποίων τὸ ἔργον εἶναι φιλονεικία καὶ τὸ τέλος ἀπώλεια».

Καθηγητῆς ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς

τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἐναντιπαράβαλλον ὁ Κύριος τὰ ἔργα τῆς ἐν Χριστῷ νέας ζωῆς πρὸς τὰ ἔργα τῆς προτέρας ἀναστροφῆς, ὡς ἔργα φωτὸς πρὸς ἔργα σκότους, λέγει ὅτι οἱ ζῶντες συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Εὐαγγελικοῦ Νόμου, ἤτοι τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ, δὲν προσκόπτουν εἰς τίποτε, διότι φωτίζονται ἀπὸ τὸ φῶς. Ἐνῶ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ζοῦν μακρὰν τοῦ Εὐαγγελίου, ἐξακολουθοῦν νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὸ σκότος, ὅπου πολλάκις θὰ προσκόψουν ἐν τῇ πορείᾳ των, ἐφ' ὅσον στεροῦνται φωτός. «Ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· ἐάν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ» (Ἰωάν. ια' 9-10).

Ἐκ τῆς καθόλου οἰκονομίας καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Εὐαγγελίου προκύπτει, ὅτι ὁλόκληρος ἡ ζωὴ μας ἐπὶ τῆς γῆς δέον νὰ νοηθῇ ὡς τι ἐνιαῖον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως διαρκείας καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἔργου. Ἄνὰ πᾶσαν στιγμήν εἶναι δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐκπέσῃ ἀπὸ τοῦ φωτὸς εἰς τὸ σκότος καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ νὰ κηλιδαθῇ ἀπὸ τὰ μελανὰ στίγματα σκοτεινῶν ἐμπνεύσεων. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ φωτισμὸς τῆς συνειδήσεώς μας καὶ τῆς ψυχῆς μας πρέπει νὰ εἶναι διαρκῆς, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ νὰ ἐπικρατήσῃ τὸ σκότος οὐδ' ἐπὶ στιγμήν. Ποῖος γνωρίζει πότε θὰ κληθῶμεν ἐνώπιον τοῦ μεγάλου Κριτοῦ; Ποῖος γνωρίζει πότε θὰ ἔλθῃ, ποῖαν ὥραν τῆς νυκτὸς θὰ ἀφικθῇ ὁ Νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας; Διὰ τοῦτο πρέπει πάντοτε νὰ ἔχωμεν ἀνημμένον τὸ φῶς τῆς πίστεως. Τὰ ἔργα ἐν τῇ νέᾳ ἐν Χριστῷ ζωῇ δέον νὰ εἶναι ἔργα φωτός, τουτέστιν ἔργα εὐάρεστα τῷ Θεῷ καὶ δόκιμα τοῖς ἀνθρώποις. Ἔργα βεβαπτισμένα εἰς τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὰ ἐλεγχόμενα ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ συνειδήσεως ἔργα ἀποκλείεται παντάπασι ὁ δόλος, ἡ ἀδικία, ἡ πλεονεξία καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία, ἅτινα πάντα χαρακτηρίζουν τὰ ἔργα τοῦ σκότους. Ἔργα τοῦ φωτὸς εἶναι πάντα τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης, ὡς ὁ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης γράφει σχετικῶς: «Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστιν ἕως ἄρτι· ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστι καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ» (Α' Ἰωάν. β' 9-11).

Ἦτο τῷ ὄντι ἀξιοθρήνητος ἡ ἠθικὴ καὶ θρησκευτικὴ κατάστασις τοῦ κόσμου πρὶν ἢ ἀνατελεῖν τὸ ἐκ τῆς Γαλιλαίας θεῖον Φῶς. Ἡ ἀνθρωπότης εὐρίσκετο ὑπὸ τὸ κράτος τῆς εἰδωλολατρίας μακρὰν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ζῶσα εἰς μίαν συνεχῆ καὶ βαθεῖαν νύκτα. Ἀφ' οὗτος ὅμως ἦλθεν ὁ Χριστὸς καὶ ἐγένετο κήρυξ μιᾶς

Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΛΛΑΔΑ*

Τὸ θέμα συνεζητήθη καὶ εἰς τὴν Βουλὴν στίς 23-1-1920, ὅπου τὶς ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας ὑπερήσπισεν ὁ Ἀθ. Εὐταξίας κυρίως¹⁰³. Τελικῶς ὅμως ἐξεδόθη ὁ ν. 2052/1920 «Περὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων», ποῦ ἀγνοώντας τὶς ἐκκλήσεις τῆς Ἐκκλησίας ἐπέβαλε ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτριώσι εἰς τὰ κτήματα τῆς Ἐκκλησίας, ποῦ ἀπετέλουν τὴν βάσι τῆς ἐκκλησ. περιουσίας καὶ τοῦ Γεν. Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου. Τὸ πλῆγμα ἐναντίον καὶ τοῦ γοήτρου καὶ τῆς οἰκονομίας τῆς Ἐκκλησίας ἦταν τρομερό. Καὶ παρ' ὅλον ποῦ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου καθυστέρησε, ἔνεκα τῆς πολιτικῆς μεταβολῆς,

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 203 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10 τεύχους.

103. Βλ. «Ἐκκλησιαστικὸν Κήρυκα», 1920, σ. 100 ἐπ.

νέας ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκλήθησαν νὰ μετὰσχουν πάντες οἱ ἐνοικοῦντες τὴν γῆν ὡς ἀδελφοί, ὡς τέκνα Θεοῦ ἠγαπημένα, ἡ ἀνθρωπότης ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ σκότος καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ φῶς. Πρόκειται ἀναντιρρήτως περὶ μιᾶς ἀναστάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, περὶ γεγονότος ἐκτάκτως σημαντικοῦ, ἀποτελοῦντος σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ ἅγιος Παῦλος διὰ νὰ υπογραμμίσῃ τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς μέχρι τότε ζωῆς καὶ τῆς ἐν Χριστῷ τοιαύτης, ἀπευθύνει πρὸς τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐν Ρώμῃ Ἐκκλησίας τὴν ἐξῆς ὑπόμνησιν καὶ παραίνεσιν· «Ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός» (Ρωμ. ιγ' 12). Οἱ χριστιανοὶ εἰς ὅλας τῶν τὰς σχέσεις, ἰδιωτικὰς τε καὶ δημοσίας, ἀτομικὰς καὶ οἰκογενειακάς, ὀφείλουσιν νὰ πολιτεύωνται ὡς τέκνα φωτός, ἀκολουθοῦντες τὰ ἔγχη τοῦ μεγάλου Διδασκάλου καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο θ' ἀποτελεῖ τὴν εἰδοποιὸν διαφορὰν οὕτως εἰπεῖν καὶ τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἀξίως μετέχουν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγίας κοινωνίας· «Ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτός περιπατεῖτε» (Ἐφ. ε' 8). Ἀνακαινισθέντες διὰ τοῦ βαπτίσματος καὶ τὸν παλαιὸν ἀνθρωπὸν σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ ἀποβαλόντες, μετεβλήθησαν πλέον εἰς υἱοὺς ἡμέρας καὶ ὡς τοιοῦτοι πρέπει νὰ διαβιοῦν, ὡς φωτεινοὶ ἀστέρες, ἐν μέσῳ ἐνὸς κόσμου διεφθαρμένου καὶ ἁμαρτωλοῦ.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ἐν τούτοις ὅταν ἤρχισε νὰ ἐφαρμόζεται ἡ Ἐκκλησία ἐδοκίμασε πικρίες. Ἡ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1920 συνελθοῦσα Ἱεραρχία ἔκαμε ἓνα γραπτὸ διάβημα πρὸς κατάργησιν τοῦ νόμου. Ἄλλ' ἔμεινε χωρὶς ἀποτέλεσμα. Στὸ σχετικὸ ἔγγραφο τῆς ἔγραφε καὶ τὰ ἐξῆς μεταξὺ τῶν ἄλλων: «...Ἡ Ἱ. Σύνοδος βαθυτάτην αἰσθάνεται πικρίαν ἐξ αἰτίας τοῦ νόμου τούτου, διότι δι' αὐτοῦ ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐπλήγη καιρίως, διότι δι' αὐτοῦ ἐβλήθη πρῶτον ἡ Ἐκκλησία, διότι αὐτῆς πρώτης ἐκηρύχθησαν τὰ κτήματα ἀπαλλοτριωθέντα, διότι αὐτῆς πρώτης κατεπατήθησαν δικαιώματα κατοχυρωθέντα συνταγματικῶς, σεβασθέντα ὑπὸ ἀπίστων, ὑπ' αὐτῶν τῶν Σουλτάνων, διότι τὸ νομικὸν καὶ τὸ ἱερὸν πρόσωπον τῆς Ἐκκλησίας ὑπετιμήθη τῶν ἰδιωτῶν διὰ τοῦ νόμου τούτου, ἀφ' οὗ κατ' αὐτὸν εἰς μὲν τοὺς ἰδιώτας καταλείπεται γῆ 1000 στρεμμάτων, τὰς Μονὰς δέ, τὰ προπύργια αὐτὰ τοῦ Ἐθνισμοῦ μας, ἐν αἷς, ὡς εἰς ἄλλην κιβωτὸν, διετέθη ὅ,τι σήμερον ἡ Φυλὴ μας ἔχει, ἐστέρησαν τοῦ δικαιώματός των καὶ ἐπὶ ἐνὸς ἀκόμη στρέμματος γῆς, δεδομένου ὅτι ἡ ἀπαλλοτριώσις αὕτη, ὁ ἀκρωτηριασμὸς μᾶλλον τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων ἐπεκτάθη μέχρις αὐτῶν τῶν ἀμπέλων παρὰ πᾶν δικαίωμα, ὡς συνέβη εἰς τὴν Μονὴν Κορώνης καὶ ἐπὶ ἀστικῶν ἐτι κτημάτων, ἀσχέτως πρὸς κτήματα...»¹⁰⁴. Ἄλλ' ὅλα αὐτὰ ἐλέγοντο «εἰς ὧτα μὴ ἀκούοντων». Ἐνας ξηρὸς ἀντιμοναχικὸς λίβας ἐσάρωνε τὰ πάντα, τώρα ποῦ ἡ Ἐκκλησία περιμένε μία προστασία. Καὶ σὰν νὰ μὴ ἔφθαναν ὅλα αὐτά, ἦλθε καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Ὑπουργοῦ Γεωργίας, ποῦ, εἰς πείσμα ὄλων, ἐβεβαίωσε μὲ ἰταμότητα καὶ προκλητικότητα ὅτι «...ἡ ἀπαλλοτριώσις (τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων) θὰ γίνῃ, διότι τοῦτο εἶναι δημοσία ὠφέλεια καὶ ἀνάγκη, ἣν δὲν δύνανται νὰ ἐμποδίσωσιν αἱ ἀναχρονιστικαὶ σκέψεις περὶ διατηρήσεως τῆς Μοναστηριακῆς περιουσίας, χρησιμοποιοιμένης εἰς ὄφελος ὀλίγων, παρεμπόδισιν δὲ τῆς καλλιέργειας καὶ καταπίεσιν τῶν καλλιεργητῶν καὶ ἀκτημόνων»¹⁰⁵. Μόνο ψηφοθηρικὴ διάθεσι δύναται νὰ παράσχη ἐπίπλασμα δικαιολογήσεως τῶν λόγων τούτων. Τὸ ἀντικληρικὸ καὶ ἀντιμοναστικὸ πνεῦμα εἰς τὴν ἀποθέωσί του. Ὅπως ἦταν φυσικὸ, αἱ ἀπόψεις αὐταὶ ἐνεθάρρυναν τοὺς ἀκτήμονας, ποῦ ἐπεδίωκαν νὰ ἀποκτήσουν κληρο γῆς χωρὶς θυσίαις, καὶ ποῦ ὄρμησαν νὰ ἀρπάξουν ὅ,τι ἠμποροῦσαν. Σὲ μερικὰς μάλιστα περιοχὰς οἱ ἀγροτικοὶ Συνεταιρισμοὶ «ἐπέδραμον ξύλοις, ὄπλοις καὶ ροπάλοις καὶ ἐδίωξαν τοὺς μοναχοὺς ἐκ τῶν κτημάτων τούτων ἐν χορδαῖς δὲ καὶ ὀργάνοις καὶ μετὰ πυροβολι-

104. Ἀρχιμ. Θ. Στράγκα, ἐνθ' ἄνωτ., Β', σ. 1007-1008.

105. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 1009.

Η ΑΦΟΒΙΑ

ΚΑΙ Ο ΦΟΒΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ*

Ἐὰν συνεπῶς ὁ φόβος, ὅπως ἐξετέθη εἰς τὴν πρώτην παράγραφον, εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἐναρξίν τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ὑπὸ τὴν πνευματικωτάτην αὐτοῦ ἔννοιαν, ὡς ἐκτίθεται ἤδη, εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐδραίωσιν καὶ τὴν αὐξησιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἐντός μας. Εἶναι ἡ βᾶσις, τὸ θεμέλιον καὶ ἡ ἐνίσχυσις διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, λέγει ὁ ἅγ. Ἰσαάκ, ἀρχὴ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Λέγεται δὲ εἶναι γέννημα τῆς πίστεως καὶ σπείρεται ἐν τῇ καρδίᾳ, ὅταν ἀποχωρισθῇ ἡ διάνοια ἀπὸ τοῦ περισπασμοῦ τοῦ κόσμου, τοῦ συνάξει τὰς νοήσεις αὐτῆς, τὰς ρεμβομένας ἐκ τοῦ μετεωρισμοῦ, ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ τῆς μελλούσης ἀποκαταστάσεως) (ἐνθ' ἄνωτ., σ. 1). Καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς Ἅγιος λέγει: Ἀρχὴ τῆς ἀληθινῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ) (ἐνθ' ἄνωτ., σ. 3).

Ἐκ τοῦ Γεροντικοῦ πάλιν ἔχομεν τὴν γνώμην τοῦ Ἀββα Ἰακώβου, ὁ ὁποῖος λέγει: «ὡσπερ λύχνος ἐν σκοτεινῷ κοιτῶν φωτίζει, οὕτω καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἔλθῃ εἰς καρδίαν ἀνθρώπου, φωτίζει αὐτὸν καὶ διδάσκει πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ» (Ἐκδοσις Ἀστέρος, σ. 54).

Πηγὴ λοιπὸν πάσης ἀρετῆς καὶ προόδου κατὰ Θεὸν δύναται νὰ ὀνομασθῇ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ. «Φόβος Κυρίου, ὀχύρωμα ψυχῆς· φόβος Κυρίου, κυβερνήτης ψυχῆς· φόβος Κυρίου, γεννᾶ σωτηρίαν· φόβος Κυρίου κατευνάζει πάθη. Φόβος Κυρίου, αὐξάνει ἀγάπην!... φόβος Κυρίου κόπτει ἡδονὴν!... φόβος Κυρίου θέλει ἐμπλήσει τὴν ψυχὴν τοῦ νεαροῦ ἀγίου καὶ θέλει ἐπιδώσει εἰς αὐτὴν τὸ σκῆπτρον

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 205 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10 τεύχους.

σμῶν πανηγυρικῶν κατέλαβον τὰ Μοναστηριακὰ κτήματα), ὅπως ἔγραφεν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 5301/7-10-1921 ἔγγραφόν του τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Γεν. Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου¹⁰⁶.

(Συνεχίζεται) Ἀρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΔ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ·Ι·ΔΗΣ

106. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἀπεστάλη πρὸς τὰ Ἐπιτελεῖα Ἐκκλησιαστικῶν, Δικαιοσύνης καὶ Γεωργίας. Βλ. τοῦτο ἐνθ' ἄνωτ., σ. 1011.

τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν» λέγει καὶ ὁ ἅγ. Ἐφραϊμ ὁ Σῦρος (Ἄσκητικά, Ἔκδοσις Ρηγοπούλου, σ. 90β).

Δὲν εἶναι λοιπὸν εἰ μὴ τῶν ὑψηλῶν πνευματικῶν ἀναστημάτων μόνον κτῆμα ὁ τοιοῦτος φόβος τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπῆρξε βίωμα ὄλων τῶν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἀγιοπατερικῶν μορφῶν.

ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ

Λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ἤδη ἐκτεθέντων δυνάμεθα εὐχερῶς πλέον νὰ κατανοήσωμεν τὸ πνεῦμα τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ἡ ὁποία πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως ὀμιλεῖ, διὰ νὰ ἐγκωμιάσῃ τοὺς φοβούμενους τὸν Κύριον.

«Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον», λέγει ὁ Προφήτης καὶ ἀπαριθμῶν τὰς εὐλογίας τοῦ φοβούμενου τὸν Θεόν, ἐπιλέγει: «δυνατὸν ἐν τῇ γῆ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ... δόξα καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ...» (Ψαλμ. ρια', 1-3) καὶ ἀλλαχοῦ: «τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος ἐπὶ τοὺς φοβούμενους αὐτόν» (Ψαλμ. ρβ', 17. Πρβλ. Ψαλμ. κδ', 12, 14 κ.ά.). Καὶ πάλιν ὁ Δαυὶδ δὲν παραλείπει νὰ διδάσκῃ τὸν φόβον τοῦ Κυρίου: «Δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου· φόβον Κυρίου διδάξω ὑμᾶς» (Ψαλμ. λγ', 12). Τῆς ἁγ. Γραφῆς εἶναι καὶ ἡ θεμελιώδης διακήρυξις: «ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου» (Παροιμ. 9, 10). Καὶ ὁ Ἐκκλησιαστής συνιστᾷ «τὸν Θεὸν φοβοῦ καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ φύλασσε» (ιβ', 13). Καὶ τὸ βιβλίον τῶν Παροιμιῶν (οὐτὲ τίμα τὸν Κύριον καὶ ἰσχύσεις, πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον) (ζ', 1) καὶ πάλιν «ἐν φόβῳ Κυρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν» (κγ', 17).

Ὁ σοφὸς Σειράχ συνδυάζει τὸν θεῖον φόβον μὲ ποικίλα ἀγαθὰ ἐπὶ τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, λέγων: «Φόβος Κυρίου τέρπει καρδίαν καὶ δώσει εὐφροσύνην καὶ χαρὰν καὶ μακροημέρευσιν», διὰ νὰ προβῇ μετὰ ταῦτα εἰς σύγκρισιν τοῦ θεοῦ φόβου μεταξὺ χρημάτων καὶ ἰσχύος καὶ νὰ ἀποφανθῇ: «χρήματα καὶ ἰσχύς ἀνυψώσουσι καρδίαν, καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρα φόβος Κυρίου· οὐκ ἔστιν ἐν φόβῳ Κυρίου ἐλάττωσις», διὰ νὰ προβῇ τελικῶς εἰς μίαν πανηγυρικὴν διακήρυξιν· «φόβος Κυρίου ὡς παράδεισος εὐλογίας» (Σοφ. Σειρ. α', 12, μ', 26-27).

Εἰς τὸν Ἡσαΐαν πάλιν θαυμασιώτατα ὁ Κύριος βεβαιοῖ ὅτι εἰς τὸν φοβούμενον τὸ ὄνομά Του παρέχει τὴν εὐνοίαν Του: «ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντα τοὺς λόγους μου» (Ἡσαΐου ξστ', 2).

Καὶ διὰ νὰ μὴ μηκύνωμεν ἐνταῦθα τὸν λόγον καὶ καθιστῶμεν

Ποιμαντικά Θέματα

Η ΑΥΤΟΑΝΑΛΥΣΙΣ

Ὁ σύγχρονος ἰατρός τῶν ψυχῶν (ὁ ψυχίατρος) καὶ ὁ θεραπευτὴς τῶν ἀσθενειῶν καὶ τῶν τραυμάτων τῆς ψυχῆς (ὁ ψυχοθεραπευτὴς) συμπληρώνουν σήμερον ἐν τῇ ξένῃ τὴν ἐπιστημονικὴν των κατάρτισιν δι' ἑνὸς «μαθήματος», τὸ ὁποῖον εἰς τὸ πρόγραμμα σπουδῶν φέρει τὸν τίτλον «Διδακτικὴ ἀνάλυσις».

Ἡ «Διδακτικὴ ἀνάλυσις» εἶναι μεθοδικὴ ψυχανάλυσις τοῦ ὑποψηφίου ψυχιάτρου ἢ ψυχοθεραπευτοῦ ὑπὸ ἐνὸς ἐμπείρου ἐκπαιδευτοῦ (τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἔδρας ἢ τοῦ ἐπιμελητοῦ ἢ ἐτέρου ἐπιστημονικοῦ συνεργάτου). Δηλαδή κατέστη ἀπὸ πολλοῦ πρόδηλον τὸ γεγονός, ὅτι ἐκεῖνος ποῦ ἀναλαμβάνει νὰ θεραπεύσῃ ἕνα ψυχικῶς ἀσθενῆ ἄνθρωπον, ὀφείλει νὰ εἶναι ἐνήμερος τῶν προσωπικῶν ψυχικῶν τραυμάτων καὶ συμπλεγμάτων, τῶν ἰδιορρυθμιῶν ἔστω τοῦ χαρακτῆρός του. Διότι, ἐξ ἄλλου, ἡ ἄγνοια τῶν ἀτομικῶν αὐτῶν καταστάσεων καὶ ἰδίᾳ τῶν λανθανουσῶν ψυχικῶν δράσεων καὶ ἀντιδράσεων, εἶναι συνήθως ὁ βασικὸς λόγος τῆς ἀποτυχίας τῶν ἀνωτέρω θεραπευτῶν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ δράματος τοῦ ψυχικῶς πάσχοντος ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα συναντᾷ ὁ ψυχαναλυτικὸς διάλογος κατὰ τὰς σχέσεις θεραπευτοῦ καὶ ἀσθενοῦς, ἐπισημαίνουν πρωτίστως τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς αὐτογνωσίας εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ψυχιάτρου ἢ ψυχοθεραπευτοῦ. Εἰς τὸ δυσχερὲς ἔργον τοῦ ψυχοθεραπευτικοῦ γενικῶς διαλόγου ἢ ἱκανότης τῆς αὐτογνωσίας εἶναι οὐσιώδης προϋπόθεσις τῆς ἐπιτυχοῦς ἑτερογνωσίας, τ.ἔ. τῆς θεραπείας τοῦ

αὐτὸν ἀνιαρόν, κατακλείομεν ἤδη μὲ μίαν ὠραιότατην σκηνὴν ἐκ τῆς Ἀποκαλύψεως. Μετὰ τὸ σάλπισμα τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ καθήμενοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πίπτουν καὶ προσκυνοῦν τὸν Θεὸν καὶ τὸν εὐχαριστοῦν, διότι ἤλθε ἐπὶ τέλος ὁ καιρὸς νὰ κρίνῃ τὰ ἔθνη καὶ νὰ ἀποδώσῃ τὸν δίκαιον μισθὸν εἰς τοὺς προφῆτας καὶ τοὺς φοβουμένους τὸ ὄνομά του: «δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφῆταις καὶ τοῖς ἁγίοις τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις» (Ἀποκ. ια', 18).

Τί ὠραία σκηνὴ καὶ πόσον μεγαλειώδης! Ὁ Κύριος ἔρχεται διὰ νὰ βραβεύσῃ τοὺς ἀνὰ τοὺς αἰῶνας φοβουμένους τὸ ὄνομά Του.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΛΕΝΗΣ

ψυχικῶς πάσχοντος ἀνθρώπου. Οὕτως ἡ αὐτοανάλυσις τοῦ ψυχιάτρου ἢ τοῦ ψυχοθεραπευτοῦ ἔχει καθιερωθῆ ὡς ἐπιστημονικὴ προϋποθέσις τῆς ἐπιτυχοῦς ἀσκήσεως τῆς ἀποστολῆς των.

Ἡ ὑπογράμμισις τῆς τοιαύτης σημασίας τῆς «Διδακτικῆς ἀναλύσεως» ἢ τῆς αὐτοανάλυσεως τῶν ἀνωτέρω εἰδικῶν ἐπιστημῶν ὑπενθυμίζει παραλλήλως τὴν σημασίαν τῆς αὐτοανάλυσεως διὰ τὸ ὅλον ἔργον τοῦ ποιμένου. Διότι καὶ ὁ ποιμὴν, μάλιστα ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἱατρός τῶν ψυχῶν, ἐπιχειρεῖ εἰς πολλὰς περιπτώσεις μίαν διείσδυσιν εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς προσωπικότητος τοῦ ποιμαινομένου. Καὶ ὁ ποιμὴν καλεῖται νὰ γνωρίσῃ τὸν πάσχοντα ψυχικῶς ἄνθρωπον καὶ νὰ ἐνεργήσῃ ἀναλόγως πρὸς θεραπείαν τῶν τραυμάτων καὶ τῶν ἀδυναμιῶν αὐτοῦ. Ὅπωςδὴποτε καὶ ὁ ποιμὴν ἀναπτύσσει λίαν στενάς διαπροσωπικὰς σχέσεις ἐν τῇ προσπάθειά τῆς ἐποικοδομητικῆς καὶ χριστιανικῆς μορφώσεως τοῦ ποιμαινομένου. Τοῦτο σημαίνει ὅτι καὶ ὁ ποιμὴν ὑπόκειται εἰς τοὺς αὐτοὺς, ὡς καὶ οἱ ἀνωτέρω εἰδικοί ἐπιστήμονες, κινδύνους. Ἡ ἄγνοια τῶν ἰδιορρυθμιῶν τοῦ χαρακτήρος του, τῶν ψυχικῶν ἐνδεχομένως τραυμάτων του καὶ γενικῶς τῶν λανθανουσῶν συμπλεγματικῶν ἀντιδράσεών του δύναται νὰ ἀποβῆ εἰς βάρος τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλὰ τὸ κύριον πρόβλημα ἐνταῦθα εἶναι κατὰ πόσον εἶναι δυνατὴ μία ἐπιτυχῆς προσπάθεια αὐτοανάλυσεως ἐκ μέρους τοῦ ποιμένου. Ἡ Karen Horney εἰς τὸ ἔργον τῆς «Αὐτοανάλυσις»¹ παρουσιάζει ἐν ἐκτάσει τὰς δυσχερείας μιᾶς τοιαύτης προσπάθειας, ἀλλὰ καὶ τὰς δυνατότητας διὰ μίαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπιτυχῆ κατόρθωσιν τῆς αὐτοανάλυσεως. Ὑπὸ τὸ φῶς συγχρόνων ψυχολογικῶν γνώσεων ὑπογραμμίζει ἡ Horney τὴν τεραστίαν σημασίαν τῆς αὐτοανάλυσεως διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἀτόμου.

Ὁ ποιμὴν ἔχει δεδαίως προϋποθέσεις, τὰς ὁποίας ἡ Horney ἀγνοεῖ καὶ διὰ τοῦτο δίδει ἔμφασιν εἰς τὰς δυσχερείας τῆς αὐτοανάλυσεως, ἂν καὶ ἐν τέλει ἀντιμετωπίσῃ τὸ ὅλον θέμα μὲ ζωηρὰν αἰσιοδοξίαν. Ὁ ποιμὴν, κατὰ τεκμήριον, ἐνεργεῖ τὴν αὐτοανάλυσιν ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ μυστηρίου τῆς Ἰ. Ἐξομολογήσεως. Ἡ ἐξομολόγησις του εἰς τὸν πνευματικόν του Πατέρα, περιβεβλημένη μὲ τὸ κύρος τοῦ μυστηρίου τῆς Μετανοίας, ἀποτελεῖ χαρισματικὴν ἐνέργειαν πρὸς κατανόησιν τοῦ ἐσωτερικοῦ του κόσμου. Τὸ ἐρώτημα «Τίς εἰμι ἐγώ» (Ἐξοδ. 3, 11), δὲν ἀποτελεῖ μόνον ψυχολογικὴν διείσδυσιν εἰς τὸ δάθος τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλὰ καὶ μυστηρια-

1. KAREN HORNEY. Αὐτοανάλυσις. Μετφρ. Τ. Εὐδόκα. *Ἐκδ. Καραβία. Ἀθήνα (ἄνευ χρον.).

κὴν ἐνέργειαν τῆς Θείας Χάριτος, ἡ Ὅποία καθιστᾷ τοῦτον ἱκανὸν νὰ γνωρίζῃ τὸν «κρυπτόν τῆς καρδίας ἄνθρωπον» (Α' Πέτρ. 3, 4). Ὁ ποιμὴν ὁ «πνευματικὸς» ἔλαβε «τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορινθ. 2, 12) καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Πνεύματος τούτου «γνωρίζει» τὰ ἐντὸς του συμβαίοντα.

Παρὰ τὸ γεγονός ὅμως τοῦτο ἡ προσπάθεια τῆς αὐτοαναλύσεως παραμένει πάντοτε καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ποιμένου συγχρόνως καὶ μία ἀνθρωπίνη προσπάθεια. Ἡ ἐμπειρία τῆς ἀσκήσεως, τὴν ὅποιαν παρέδωσαν εἰς ἡμᾶς οἱ Πατέρες τοῦ κοινοβίου καὶ τῆς ἐρήμου, ἀναγνωρίζει περίοπτον θέσιν εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς ἐνδοσκοπήσεως, τ.ἔ. τῆς αὐτοαναλύσεως. Ἀ.χ. Εὐάγγελος ὁ Ποντικὸς² συνιστᾷ τὴν αὐτοἀνάλυσιν εἴτε κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συναντήσεως τοῦ νοῦ μὲ τὸν δαιμονιώδη λογισμόν, εἴτε «μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ δαίμονος», εἴτε «ὅταν τινὲς τῶν ἀκαθάρτων λογισμῶν ταχέως φυγαδευθῶσι». Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς ὁ πνευματικὸς ἀγωνιστὴς ὀφείλει νὰ ἐρευνήσῃ τὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας ὁ λογισμὸς ἐνεφανίσθη, νὰ ἐξετάσῃ τὰς αἰτίας, αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὴν ἐμφάνισίν του, καθὼς καὶ τὰς λοιπὰς σχέσεις καὶ συναρτήσεις τοῦ λογισμοῦ μὲ τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον τῆς ψυχῆς.

Ἄλλ' ὅμως αὐτὸ τὸ ὅποιον εἶναι ἐν προκειμένῳ λίαν σημαντικὸν εἶναι ὅτι ἡ ἐργασία τῆς ἐνδοσκοπήσεως καὶ αὐτοαναλύσεως ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς μοναχικῆς πολιτείας καὶ τοῦ ἀσκητικοῦ βίου προβάλλει ζωηρῶς τὸν νηπτικὸν χαρακτῆρα τῆς αὐτοαναλύσεως. Ὁ πνευματικὸς ἀγωνιστὴς δὲν ἐπαναπαύεται εἰς τὰς «φωτοφεγγεῖς» δωρεὰς τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνει νὰ βλέπῃ ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐνεργείας τῆς θείας παρουσίας. Ἐργάζεται καὶ μοχθεῖ καὶ καταβάλλει προσωπικὰς προσπάθειας διὰ νὰ συναντήσῃ ἑαυτὸν εἰς τὸ βάθος τῆς ὑπάρξεώς του. Μάλιστα, ἐπειδὴ ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἀξιώνει αὐτὸν νὰ γεύεται τῶν ἐμπειριῶν τῆς αὐτοθεωρήσεως, φιλοτιμεῖται νὰ ἀγωνίζεται διὰ μίαν ἀδιάλειπτον νηπτικὴν αὐτοἀνάλυσιν.

Ἐξ ἄλλου ὁ ποιμὴν, ποῦ εἶναι προωρισμένος νὰ ἀσκῇ τὴν πλέον δυσχερῆ τέχνην καὶ ἐπιστήμην τῆς χριστιανικῆς μορφώσεως τῶν πιστῶν, ἔχει ἐξ ἴσου ἀνάγκην τῆς νηπτικῆς αὐτοαναλύσεως. Αἱ πολλαὶ διαπροσωπικαὶ του σχέσεις, ὁ ἀκανθώδης προβληματισμὸς εἰς πολλὰς περιπτώσεις ποιμαντικῆς διακονίας καὶ ἄλλοι γνωστοὶ καὶ ἄγνωστοι παράγοντες τῆς διακονίας αὐτῆς, ἐπιβάλλου τὴν αὐτοἀνάλυσιν ὡς μίαν εὐαίσθητον, ἀλλὰ καὶ ἀπαραίτητον πνευ-

2. «Φιλοκαλία». Τόμ. Α', σελ. 54, 49, 55.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ *

Β'

Τὸ δεύτερο ἐρώτημα πὺ τίθεται εἶναι: Ὅταν ἡ χριστιανικὴ πίστι ὀμιλεῖ περὶ κόσμου τί ἐννοεῖ; Ποιὸν «κόσμο» ἀπορρίπτει καὶ ποιὸν ἀποδέχεται; Ποιὰ εἶναι ἡ ἀληθινὴ βιβλικὴ κατ' ἀρχὴν καὶ πατερικὴ ἐν συνεχείᾳ ἄποψι ἐπάνω στοῦ θέματος σχέσεως Ἐκκλησίας καὶ κόσμου; Εἶναι διάφορος ἢ ὅμοια πρὸς τὶς ἀρνήσεις καὶ ἀντιθέσεις πὺ συναντήσαμε στοὺν ἐξωχριστιανικὸν κόσμον, πὺ θέλησαν νὰ ἐπηρεάσουν καὶ τὴν χριστιανικὴν συνείδησι;

Δὲν θὰ ἐπεκταθῶ ἀσφαλῶς ἐδῶ σὲ μιὰ βιβλικὴ ἢ πατερικὴ ἀνάλυσι τοῦ θέματος. Ἀπλῶς μερικὰς ἀφορμὰς θὰ ἤθελα νὰ δώσω γιὰ κάποιον προβληματισμὸν καὶ γιὰ περισσότερες κατ' ἰδίαν σκέψεις. Ἰδιαίτερα θὰ ἤθελα νὰ σχολιάσω μερικὰ σημεῖα τῆς πρωτοχριστιανικῆς σκέψεως, ἀντληθέντα ἀπὸ τὴν θεολογίαν τῆς Π. Διαθήκης καὶ ἐκφρασμένα στὴν ἰωάννειον θεολογίαν τῆς Κ. Διαθήκης, μὲ κέντρο τὴν ἀρχιερατικὴν προσευχὴν τοῦ Κυρίου, στοῦ 17ο κεφ. τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου, πὺ θεωρεῖται σὰν ἕνα ἀπὸ τὰ κλασσικὰ καὶ χαρακτηριστικὰ κείμενα ἐπὶ τοῦ θεματός μας· καὶ σὰν συνέχεια νὰ ἰδοῦμε τὴν ἐπίδρασι πὺ εἶχαν οἱ θέσεις αὐτὲς στὴν σκέψι καὶ τὴν ζωὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας παραδόσεως.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 217 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10 τεύχους.

ματικὴν λειτουργίαν τῆς ἱερατικῆς προσωπικότητος. Τὰ ἐρωτήματα ποῖος πράγματι εἶμαι, διατὶ ἐνεργῶ ἢ διατὶ ἐνήργησα οὕτω, διατὶ μὲ ἱκανοποιεῖ ἢ δὲν μὲ ἱκανοποιεῖ ἢ δεῖνα ἐργασία, διατὶ συμπασθῶ ἢ ἀντιπασθῶ τὸν τάδε ἄνθρωπον καὶ ἄλλα παρεμφερῆ ἐρωτήματα, πὺ ἀποσκοποῦν εἰς τὴν ἔρευαν τῆς ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς ἐνδοχώρας τῆς προσωπικότητός του, τηροῦν τὸν ποιμένα εἰς κατάστασι ψυχολογικῆς καὶ πνευματικῆς ἐγρηγόρσεως, προφυλάσσουν αὐτὸν ἀπὸ λάθῃ καὶ τὸν προστατεύουν ἀπὸ κινδύνους. Διὰ τοῦτο ἡ αὐτοανάλυσις, ὡς ἀνθρωπίνῃ (προσωπικῇ) προσπάθεια εἶναι καὶ εἰς τὴν περίπτωσι τοῦ ποιμένου ἰδιάζουσα, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀπαραίτητος λειτουργία τῆς ὅλης προσωπικότητος αὐτοῦ.

1. Ἡ σχέσηι τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον εἶναι σχέσι «ἀποδοχῆς» καὶ «ἀναγνωρίσεως»· σχέσι Δημιουργοῦ καὶ δημιουργίας: «ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν... καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ... Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα, ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν» (Γεν., κεφ. 1).

Τὸ πνεῦμα αὐτὸ τοῦ βιβλίου τῆς Γενέσεως, μέσα στὸ ὁποῖο διαφαίνεται σαφῶς ὅτι ὁ Θεὸς ἀναγνωρίζει τὴν δημιουργία Του, — καὶ ἀναγνωρίζω στὴν γλῶσσα τῆς Ἁγίας Γραφῆς σημαίνει ὅτι ἀποδέχομαι κάτι· στὴν περίπτωσι δὲ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἀποδέχεται τὴν δημιουργία Του σωτηριολογικὰ — συνεχίζεται καὶ στὴν Κ. Διαθήκη καὶ στὴν πατερικὴ θεολογικὴ σκέψι. Ἡ χριστιανικὴ βιβλικὴ θεολογία, ριζικὰ ἀντίθετη ἀπὸ τὴν ἐπικρατοῦσα τότε θεολογία τῆς ἐποχῆς, ἐτόνιζε ὅτι ὁ κόσμος εἶναι ἡ δημιουργία τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι δημιουργήθηκε ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν ἀγαθὸ Θεό. Ὁ κόσμος εἶναι πραγματικὸς κόσμος τοῦ Θεοῦ, πὸ σημαίνει ὅτι εἶναι τὸ κόσμημά Του καὶ ἡ Δόξα Του. Θεωρεῖται βασικὸ δόγμα γιὰ τὸν Χριστιανισμό, ὅτι στὸν κόσμο ἀποκαλύπτονται οἱ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ καὶ φανερώνεται ἡ δόξα Του. Ὁ κόσμος εἶναι ὁ κῶρος τῆς Ἱστορίας τοῦ Θεοῦ. Οὔτε ὁ κόσμος μπορεῖ νὰ νοηθῆ χωρὶς τὸν Θεό, ἀλλ' οὔτε καὶ ὁ Θεὸς μπορεῖ σήμερα νὰ κατανοηθῆ χωρὶς τὴν δημιουργία Του. Ἐκτὸς τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ κόσμου δὲν ἔχομε αὐτὸ πὸ ἀποκαλοῦμε «ἀποκάλυψι». Ἡ ἐνάσκησι καὶ πραγμάτωσι τοῦ σωτηριολογικοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ εἶναι προνόμιον τῆς ἱστορίας μας καὶ τοῦ κόσμου μας. Ἡ ὅλη Τριαδικὴ Θεότης εἶναι ἐστραμμένη δημιουργικὰ, ἀποκαλυπτικὰ καὶ σωτηριολογικὰ πρὸς τὴν ἱστορία τοῦ κόσμου.

Οἱ θέσεις αὐτὲς δηλώνουν ἀναμφισβήτητα μὰ σχέσι διαλεκτικὴ μεταξὺ Θεοῦ καὶ κόσμου καὶ ὄχι ἀντιθέσεως καὶ ρήξεως.

2. Ἡ σχέσηι τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον εἶναι σχέσι «ἀγαπητικῆς»: «τοσοῦτον ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν του τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται» (Ἰωάν. 3, 16).

Ἐδῶ βλέπουμε κάτι ἄλλο, κάτι τόσο διαφορετικὸ ἀπ' αὐτὸ πὸ συναντήσαμε στὸν περιβάλλοντα τὴν Κ. Διαθήκη ἰουδαϊκὸ ἢ ἑλληνιστικὸν κόσμο. Δὲν ὑπάρχει ἡ ἀντίθεσι ἐκεῖνη

« Ε Ο Ρ Τ Ο Λ Ο Γ Ι Ο Ν » *

ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ ΙΟΥΝΙΟΥ

1. Τῶν ἁγίων ἐνδόξων *Μαρτύρων*. Ἰουστίνου τοῦ φιλοσόφου καὶ ἀπολογητοῦ, [Βαλλεριανοῦ], Γερασίου, Εὐελπίστου, Θεσπεσίου, Ἰέρακος, Ἰουστίνου, Λιβεριανοῦ, Νέωνος, Παίωνος, Φίρμου, Χαρίτωνος καὶ Χαριτοῦς τῆς παρθένου. Τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐπὶ Δεκίου, Μυρίων Μαρτύρων. Τῶν Ὀσίων πατέρων ἡμῶν Ἐράσμου καὶ Πύρρου τῶν ἐπισκόπων. Διονυσίου τοῦ θαυματουργοῦ καὶ μακαρίου Ἀγαπητοῦ, ἀμίσθου, τῶν Ρώσων. Ἀνάμνησις τοῦ θαύματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αἶδιον εὐγνωμοσύνην, διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς νήσου Λευκάδος ἐκ τῆς νόσου πανώλους (1744). Διήγησις ὠφέλιμος γεωργοῦ τινος Μετρίου ὀνομαζομένου.

2. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου πατριάρχου Κων/πόλεως, τοῦ ὁμολογητοῦ. Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἱερομάρτυρος Ἐράσμου, τοῦ ἐν Ἀχρίδι, καὶ τῶν δι' αὐτοῦ 20.000 πιστευσάντων Μαρτύρων. Ἐτέρων 38 καὶ ἄλλων 4 Μαρτύρων. Λεάνδρου μάρτυρος. Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Ἰωάννου, τοῦ Ρώσου. Τῶν ἁγίων νεομαρτύρων Ἰωάννου τοῦ Τραπεζουντίου (1942), Δημη-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 211 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10 τεύχους.

μεταξὺ Θεοῦ καὶ κόσμου κι' οὔτε ἡ ἄρνησις καὶ ἡ ἀπορριψὶ τοῦ κόσμου. Ὁ κόσμος μέσα στὴν Κ. Διαθήκη ὄχι μόνον δὲν ἀπορρίπτεται ἀλλ' ἀντιθέτως γίνεται ἀντικείμενο τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἰδιαίτερης σωτηριολογικῆς φροντίδος τοῦ Θεοῦ. Κι' ὁ κόσμος αὐτὸς ποὺ δὲν ἀπορρίπτεται εἶναι ὁ κόσμος ὁ πεπτωκώς, ὁ κόσμος ποὺ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν ἐπήρεια καὶ τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας· ἕνας κόσμος ποὺ αἰσθάνεται τὴν πίεσι ἀλλὰ καὶ τὴν κατακυριεύσει ἐπάνω του τοῦ Πειραστοῦ καὶ κραυγάζει «φωνῇ μεγάλῃ»: «Ἰησοῦ, υἱὲ Θεοῦ, ἐλέησόν με». Ἀλλὰ κι' ἂν αὐτὸς ὁ κόσμος, βασανισμένος πολὺ στὴν πτώσι του, ἀπελπισμένος καὶ χωρὶς ἐλπίδα μέσα στὸν φριχτό του χωρὶς πίστι καὶ χωρὶς προσδοκία κόσμο του, δὲν ξέρει ἢ δὲν μπορεῖ μόνος νὰ σύρῃ τὰ βήματά του στὸν Λυτρωτὴ, πάλι αὐτὸς ὁ κόσμος παραμένει τὸ ἀντικείμενο τῆς προσοχῆς καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

(Συνεχίζεται)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΠΑΤΡΩΝΟΣ

τρίου τοῦ Φιλαδελφέως (1675) καὶ Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Ἀγαρη-
ῶν (1819). Τοῦ ὁσίου Μαρίνου, τοῦ κατὰ κόσμον Βαάνη.

3. Τῶν ἁγίων *Μαρτύρων* Λουκιλλιανοῦ καὶ Παύλης καὶ
τῶν σὺν αὐτοῖς 4 νηπίων: Διονυσίου, Κλαυδίου, Παύλου καὶ Ὑ-
πατίου. Τοῦ ἁγίου *Μάρτυρος* Ὑακίνθου. Τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν
Πάππου ἐπισκόπου Χύτρων καὶ Ἀθανασίου τοῦ θαυματουργοῦ.
Τῆς ὁσίας Ἱερίας.

4. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μητροφάνους ἀρχιεπισκόπου
Κων/λεως. Τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Ἰωάννου ἡγουμένου τῆς Μο-
ναχρίας. Τῶν ἁγίων Μάρθας καὶ Μαρίας, τῶν ἀδελφῶν Λαζάρου.
Τῶν ὁσίων Ἀλωνίου καὶ Σοφίας.

5. Τῶν ἁγίων ἐνδόξων *ἱερομαρτύρων* Δωροθέου καὶ Θεο-
δώρου, ἐπισκόπων Τύρου. Τῶν ἁγίων *Δέκα Μαρτύρων*, τῶν ἐν Αἰ-
γύπτῳ: Ἀπόλλωνος, Ἀρείου, Γοργίου, Λεωνίδου (πατρὸς Ὀρι-
γένους), Μαρκιανοῦ, Νικάνδρου, Παμβῶνος, Ὑπερεχίου, Εἰρήνης
καὶ Σελήνης. Τῶν ἁγίων *Μαρτύρων* Πλουτάρχου καὶ Σερίνου.
Κόνωνος, Νόννου καὶ Χριστοφόρου, τῶν ἀπὸ Ρώμης. Τοῦ ἁγίου
Νεομάρτυρος Μάρκου, τοῦ ἐν Χίῳ (1804). Τοῦ Ὀσίου Θεοδώρου
δουκῆς, τοῦ Ρώσου. Ἀνάμνησις τῶν ἐγκαινίων τοῦ σептῶυ ἀπο-
στολείου Πέτρου.

«Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ *Μνήμη* τῆς μετὰ φιλανθρωπίας ἐπενεχθεί-
σης ἡμῖν φοβερᾶς ἀνάγκης ἐκ τῆς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομῆς, ὅτε,
μέλλοντας πάντας διαχωρίζεσθαι καὶ αἰχμαλωσίᾳ παραδίδοσθαι,
ὁ οἰκτίρμων Θεός, πρεσβείαις τῆς ἀχράντου αὐτοῦ Μητρὸς, παρ'
ἐλπίδα πᾶσαν ἐλυτρώσατο».

6. Τῶν ἁγίων Πέντε Παρθένων καὶ *Μαρτύρων*: Μάρθας,
Μαρίας, Κύρας Βαλερίας, Μαρκίας καὶ τῆς συνοδίας αὐτῶν καὶ
Γελασίου. Τοῦ ἁγίου *Νεομάρτυρος* Μιχαήλ, τοῦ κηπουροῦ (1770).
Τῶν Ὀσίων πατέρων: Ἀνούβ τοῦ σημειοφόρου, Ἰλαρίωνος ἡγου-
μένου Μονῆς τῶν Δαλμάτων, τοῦ νέου, Ἀττάλου τοῦ θαυματουργοῦ
καὶ Φῶτα.

7. Τῶν ἁγίων *Μαρτύρων* Αἰσίας, Ζηναΐδος, Θεοδότου τοῦ
ἐν Ἀγκύρᾳ, Ποταμιαίνης, [Ἀνδρέου], Ταρασίου καὶ Ἰωάννου.
Τῶν Ὀσιομαρτύρων Ἰωάννου καὶ [Λυκαρίωνος]. Τῶν Ὀσίων
Ἀνθίμου καὶ Στεφάνου τῶν πρεσβυτέρων καὶ Σεβαστιανῆς τῆς
θαυματουργοῦ.

8. Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου *μεγαλομάρτυρος* Θεοδώρου τοῦ Στρα-
τηλάτου (*ἀνακομιδῆ* ἰ. *λευράνου*). Τῶν ἁγίων *Μαρτύρων* Καλλιό-
πης, Νικάνδρου καὶ Μαρκιανοῦ καὶ Μάρκου. [Τοῦ ἁγίου *Νεομάρ-
τυρος* Θεοφάνους, τοῦ ἐν Κπόλει (1559)]. Τῶν Ὀσίων: Ἀθρῆ,
Θεοφίλου τοῦ Ἀγιορείτου, [Ναυκρατίου] καὶ Παύλου τοῦ ὁμολο-

γῆτοῦ. Τῆς ὁσίας Μελένιας. *Σύναξις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, ἐν Σωσθeneίῳ.*

9. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου, ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας. Τοῦ ἀγίου ἱερομάρτυρος Ἀλεξάνδρου, ἐπισκόπου Προύσσης. Τῶν ἀγίων *Μαρτύρων*: Θέκλης, Μαριάμνης, Μάρθας, Μαρίας, Μαρκίας καὶ Ἐνναθᾶ, τῶν ἐν Περσίᾳ. Τῶν ἀγίων μαρτύρων Ἀνανίου, Ὁρέστου καὶ Ροδίωνος. Τῶν ἐν Χίῳ ἀγίων Τριῶν Παρθενομαρτύρων. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κύρου.

10. Τοῦ ἀγίου ἐνδόξου Ἱερομάρτυρος Τιμοθέου, ἐπισκόπου Προύσσης. Τῶν ἀγίων *Μαρτύρων* Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης. Ἀπολλωνίου καὶ Νεανίσκου, τοῦ σοφωτάτου. Τῶν Ὁσίων Ἀλεξίου ἐπισκόπου Βιθυνίας, καὶ Ἀπολλῶ ἐπισκόπου. Τῶν ὁσίων Θεοφάνους, Πανσέμνης καὶ Κανίδου, τῶν ἀμακαρίων).

11. Τῶν ἀγίων καὶ ἐνδόξων Ἀποστόλων: Βαρνάβα ἰδρυτοῦ καὶ προστάτου τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου καὶ Βαρθολομαίου. Τοῦ ἀγίου Μάρτυρος Θεοπέμπτου καὶ ἐτέρων τεσσάρων ἀγίων Μαρτύρων. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βαρνάβα τοῦ θαυματουργοῦ, τοῦ ἐν Βάσση-Λεμεσοῦ (Κύπρου). Ἡ *Σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ ἐν τῷ ἄδειν* («Ἀξίόν ἐστιν»).

12. Τῶν ἀγίων *Μαρτύρων* Ἀντωνίνης καὶ Ἰωάννου τοῦ στρατιώτου. Τῶν Ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν: Ὀνουφρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Πέτρου τοῦ ἐν Ἀθῶν. Ζήνωνος ἐπισκόπου Κυρηναίας, Ἰουλιανοῦ τοῦ εἰς τὰ Λίβια, Τριφυλίου ἐπισκόπου Λευκασίας, [Εὐλογίου πατριάρχου Ἀντιοχείας] καὶ Ἀρσενίου τοῦ Ρώσου.

13. Τῶν ἀγίων ἐνδόξων *Μαρτύρων*: Ἀκυλίνης, Θεοδώρου καὶ ἐτέρων Μυρίων. Τῶν Ὁσίων: Ἀντιπάτρου ἐπισκόπου Βόστρων. Ἄννης καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, Ἰωάννου, Ἰακώβου, τοῦ ἐξ ἀπάτης τὸν διάβολον προσκυνήσαντος. *Εὔρεσις ἰ. λειψάνων ἱερομάρτυρος Νικολάου τοῦ ἐν Καραναῖς Λέσβου* (1960).

14. Τοῦ ἀγίου Προφήτου Ἐλισσαίου. Τοῦ ἀγίου ἐνδόξου Ἱερομάρτυρος Κυρίλλου, ἐπισκόπου Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου. Τοῦ ἀν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Μεθοδίου, ἀρχ/που Κων/πόλεως, τοῦ ὁμολογητοῦ. Τῶν Ὁσίων: Νήφωνος τοῦ ἐν Ἀθῶν καὶ Ἰουλίττας.

15. Τοῦ ἀγίου Προφήτου Ἀμῶς. Τῶν ἀγίων «ἀποστόλων» Ἀχαϊκοῦ, Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου, τῶν ἐν Κορίνθῳ συνεργῶν τῶν Ἀποστόλων. Τῶν ἀγίων *Μαρτύρων* Δουλαῖ καὶ Νερσῆ, καὶ τινος γυναικὸς γραίας. Τῶν Ὁσίων: Αὐγουστίνου ἐπισκόπου Ἰππῶνος, Μονίκης τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Ἱερωνύμου καὶ Ὀρτισίου. *Σύναξις τῆς Θεοτόκου πέραν ἐν τοῖς Μαραναζίου (Μαριναζίου).*

16. Τοῦ ἀγίου ἱερομάρτυρος Μάρκου, ἐπισκόπου Ἀπολλω-

νάδος. Τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα Ρωμαίων Μαρτύρων καὶ ἐτέρων Πέντε Μαρτύρων ἐν Νικομηδείᾳ. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος, τοῦ θαυματουργοῦ. *Σύναξις Θεοτόκου ἐν Δοκιαναῖς [Ἐυδοκιαναῖς]. Ἀνάμνησις ἀνακομιδῆς ἱερῶν λειψάνων Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου.*

17. Τῶν ἁγίων *Μαρτύρων*: Μανουήλ, Σαββὴλ καὶ Ἰσμαήλ, τῶν ἀδελφῶν. Ἰσαύρου διακόνου, τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐν Ἀπολλωνίᾳ Ἡπείρου ἀθλήσαντος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ: Βασιλείου καὶ Ἰννοκεντίου. Ἐρμείου, Περεγρίνου, Φίληκος καὶ Φιλονείδους ἐπισκόπου Κουρίου Κύπρου. Τῶν Ὀσίων Βησσαρίωνος, Ἰωσήφ τοῦ ἀναχωρητοῦ, Πίωρ καὶ Ὑπατίου τοῦ ἐν Ρουφιανιαναῖς.

18. Τοῦ ἁγίου *Μάρτυρος* Λεοντίου τοῦ Ἑλληνοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ: Ὑπάτου καὶ Θεοδούλου καὶ Αἰθερίου. Τῶν ἁγίων Δέκα ὀκτῶ Μαρτύρων καὶ ἄλλων Δύο ἐν Κύπρῳ. Τῶν Ὀσίων: Λεοντίου μυροβλύτου, τοῦ ἐξ Ἄργους καὶ ἐν Ἀθῶ ἀσκητικῶς ἀθλήσαντος, Ἐράσμου καὶ Λεοντίου, τοῦ ποιμένου. *Σύναξις ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ, ἐν τῷ Φόρῳ.*

19. Τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἰούδα (Θαδδαίου ἢ Λεββαίου). Τοῦ ἁγίου *ἱερομάρτυρος* Ἀσυγκρίτου. Τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Ζωσίμου. Τῶν Ὀσίων πατέρων ἡμῶν Παΐσιου τοῦ Μεγάλου καὶ Ζήνωνος.

20. Τοῦ ἁγίου *ἱερομάρτυρος* Μεθοδίου, ἐπισκόπου Πατάρων. Τοῦ Ὀσιομάρτυρος Ζαχαρίου τοῦ Ἀρταίου (1782) καὶ ἐτέρων Δύο Ὀσιομαρτύρων. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Καλλίστου, πατριάρχου Κων/λεως, τοῦ ἐν Ἀθῶ. *Εὐρεσις καὶ κατάθεσις τῶν ἱερῶν λειψάνων καὶ περιβολαίων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων: Ἀνδρέου, Θωμᾶ καὶ Λουκᾶ, Λαζάρου τοῦ μάρτυρος καὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ πανσέπτῳ Ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν Κων/πόλει.*

21. Τῶν ἁγίων *Μαρτύρων*: Ἰουλιανοῦ, τοῦ ἐν Κιλικίᾳ, [Ἰουλιανοῦ τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Βασιλίσσης], καὶ Ἀφροδισίου. Τερεντίου ἐπισκόπου Ἰκονίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ: Ἀντωνίου πρεσβυτέρου, Ἀναστασίου, Κελσίου, Βασιλίσσης καὶ ἐτέρων Εἴκοσι Δεσμοφυλάκων καὶ ἄλλων Ἐπτὰ ἀδελφῶν. Τῶν ἁγίων *Νεομαρτύρων* Παχωμίου ὁσίου (1730) καὶ Νικήτα τοῦ Νισυρίου, τοῦ ἐν Χίῳ (1732).

22. Τοῦ ἁγίου *ἱερομάρτυρος* Εὐσεβίου, ἐπισκόπου Σαμοσάτων. Τῶν ἁγίων *Μαρτύρων*: Ἀναστασίου, Γαλακτίωνος. Ἰουλιανῆς καὶ Σατορνίνου τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. Ζήνωνος καὶ Ζήνα καὶ Πομπηῆ-ανου. Τοῦ Ὀσίου Βασιλείου, ἐπισκόπου Πατελαρίας.

23. Τῶν ἁγίων *Μαρτύρων*: Ἀγριππίνης, Ἀριστοκλέους πρεσβυτέρου τοῦ Ταμασοῦ, Δημητριάνου, Δημητρίου διακόνου, Ἀθανασίου ἀναγνώστου, Εὐστοχίου πρεσβυτέρου, Γαϊανου καὶ τῶν τέ-

κων αὐτοῦ: Πρόβης, Οὐρβανοῦ καὶ Λολλίας (Λουλού). Τῶν Ὀσίων πατέρων ἡμῶν: [Μάρκου ἐπισκόπου Ἐφέσου, τοῦ Εὐγενικοῦ (1444) καὶ Βαρβάρου τοῦ Πενταπολίτου, τοῦ ἐν Τρύφῳ (Βονίτσης — Ἐηρομέρου 1562)].

24. Τὸ γενέθλιον τοῦ τιμίου καὶ ἐνδόξου Προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Σύναξις Ζαχαρίου καὶ Ἐλισάβετ τῶν γεννητόρων αὐτοῦ. Τοῦ ἁγίου Νεομάρτυρος Παναγιώτου.

25. Τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος καὶ πολυάθλου Φεβρωνίας. Τῶν ἁγίων Ὀσίων καὶ Μαρτύρων Εὐτροπίας, Λεωνίδος καὶ Λιβύης. Τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Ὀρεντίου καὶ τῶν ἐξ γνησίων ἀδελφῶν αὐτοῦ: Ἐρωτος, Κυριακοῦ, Λογγίνου, Φαρνακίου, Φιρμίνου καὶ Φίρμου. Τῶν ἁγίων Νεομαρτύρων: Προκοπίου ὁσίου (1810) καὶ Γεωργίου τοῦ ἐξ Ἀτταλείας (1823). Τῶν Ὀσίων πατέρων ἡμῶν Διονυσίου, κτίτορος τῆς ἱερᾶς Μονῆς Προδρόμου, τοῦ ἐκ Καστορίας καὶ Δομετίου τοῦ πνευματοφόρου, τῶν ἐν Ἀθῶν. Μαρτυρίου ἐπισκόπου. Μεθοδίου Νίβρητος Καινουργίου, τοῦ ἐν Γορτύνη. Δαβίδ [Πέτρου] καὶ Εὐφροσύνης [Φεβρωνίας], δουκῶν τῶν Ρώσων.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ: Ἡ ἀνάμνησις τῆς ὑπὲρ λόγον καὶ πᾶσαν ἐλπίδα δοθείσης ἡμῖν βοήθειας παρὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τῶν πρεσβειῶν τῆς ἀσπόρους Ἀδτόν τεκούσης παναγίας ἀχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, κατὰ τῶν διὰ γῆς τε καὶ θαλάσσης κυκλωσάντων τὴν καθ' ἡμᾶς βασιλίδα τῶν πόλεων καὶ πανωλεθρία παραδοθέντων καὶ τελείῳ ἀφανισμῷ ἀθέων Σαρακηνῶν.

26. Τῶν ἁγίων Μαρτύρων: Θεράποντος, Μακαρίου, Μαρκίου καὶ Μαρκίας. Τοῦ ὁσιομάρτυρος Δαβίδ, τοῦ ἐν Θεσ/νίκη (1813). Τῶν ὁσίων: Δαβίδ τοῦ ἐν Θεσ/νίκη, Ἰωάννου ἐπισκόπου Γοθθίας, Ἀνθίωτος καὶ [Θεοδώρας βασιλίσσης τῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ].

27. Τῶν ἁγίων Μαρτύρων Ἀνέκτου, [Μαρκίου καὶ Μαρκίας] καὶ Πιερρίου πρεσβυτέρου, ἐν Ἀντιοχείᾳ. Τῶν Ὀσίων: Σαμφῶν τοῦ ξενοδόχου καὶ Λουκά τοῦ ἐρημίτου. Τῆς ἁγίας Μυροφόρου Ἰωάννας, τοῦ Χουζᾶ.

Τῇ πρώτῃ Κυριακῇ, μεταξὺ 23ης καὶ 30ῆς Ἰουνίου μηνός, ἐν Μηθύμνῃ μνήμην ἐπιτελοῦμεν τῆς ἀνακομιδῆς τῶν ἱερῶν λειψάνων τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Θεοκτίστης (1960).

28. Τῶν ἁγίων ἐνδόξων Μαρτύρων: Δονάγου ἐπισκόπου Λιβύης, Μακεδονίου, Παππία καὶ Μωυσέως τοῦ ἀναχωρητοῦ. Τῶν ἐν Σκυθοπόλει ἁγίων 70 Μαρτύρων καὶ ἐτέρων Δύο παίδων καὶ ἄλλων Τριῶν Μαρτύρων ἐκ Γαλατίας. Τῶν Ὀσίων πατέρων ἡμῶν: Παύλου τοῦ ἱατροῦ, Σεργίου δικαίου, τοῦ «Μαγίστρου», ἡγουμένου

ΕΝΟΡΙΑΚΑ

ΠΡΟΣΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ*

6) Τὸ πειραματικὸν στάδιον τῆς ἐργασίας.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω γίνεται κατανοητόν, ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ δημιουργηθῇ ἐξ ἀρχῆς μία Σχολή, ἡ ὁποία νὰ ἀνταποκρίνεται πλήρως πρὸς τὰς προσδοκίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ καλύπτῃ ὅλας τὰς ἀνάγκας αὐτῆς, τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν λαϊκῶν στελεχῶν.

Ἦτο λοιπὸν φυσικὸν νὰ καταστρωθῇ πρόγραμμα σταδιακῆς ἐφαρμογῆς. Διὰ πρακτικὸς δὲ λόγους ἐκλήθησαν νὰ παρακολουθήσουν πρόσωπα προερχόμενα ἐκ τῆς Ἱεραῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τῶν ὁμόρων πρὸς αὐτὴν Ἱερῶν Μητροπόλεων. Εἰς σχετικὴν Ἐγκύκλιον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν πρὸς τοὺς Ἐφημερίους ἀνεφέρετο μεταξὺ τῶν ἄλλων: «Ὡς τυγχάνει ὑμῶν γνωστόν, ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ καὶ εἰς τὰ πλαίσια τῆς δραστηριότητος αὐτῆς ἐλειτούργησε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν «Φροντιστήριον Στελεχῶν Ἐκκλησιαστικῆς Προνοίας», εἰς τὸ ὁποῖον ἐφοίτησαν καὶ στελέχη ἐκ τῶν Ἑνοριῶν τῆς Ἱεραῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἐν λόγῳ Φροντιστηρίου, ὃ ἐπιδειχθεὶς ζῆλος τῶν μελῶν αὐτοῦ καὶ ἡ ἐπιθυμία, ὅπως παρασχεθῇ εἰς ὅσον τὸ δυ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 213 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10 τεύχους.

τῆς μονῆς Νικητιάτου. Συμεῶνος. Οὐλκιανοῦ καὶ Γερμανοῦ καὶ Σεργίου, τῶν Ρώσων. Ἐῤρεσις τῶν ἱερῶν λειψάνων τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν Ἀναργύρων Κύρου καὶ Ἰωάννου.

29. Τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμεων Ἀποστόλων καὶ πρωτοκορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου.

30. Ἡ Σύναξις τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμεων Ἀποστόλων τῶν IB'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φυγέλλου, ἐπίσκοπου Ἐφέσου. Τῶν ἁγίων *Μαρτύρων* Μελίτωνος, Πέτρου τοῦ ἐκ Σινώπης, Φωκᾶ, Κόνωνος, Συμεών, Ἰσαὰκ καὶ ἐτέρων 1040. Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου *Νεομάρτυρος* Μιχαὴλ κηπουροῦ, τοῦ Ἀθηναίου (1770).

(Συνεχίζεται)

Οἰκονόμος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΤΗΣ

νατὸν περισσότερα στελέχη τῆς Ἐκκλησίας ἢ εὐκαιρία μιᾶς συστηματικώτερης ἐκπαιδεύσεως εἰς τὸν τομέα τῆς διακονίας, ἤγαγον τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως συνεχισθῆ ἡ ἐργασία αὕτη καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ὑπὸ τὸν τίτλον Σχολῆ Ἐθελοντῶν Διακονίας... Ἀντιλαμβάνεσθε τὴν μεγίστην σημασίαν τῆς προσπαθείας αὐτῆς διὰ τὴν συστηματικὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Προνοίας γενικώτερον, ἀλλὰ καὶ τοῦ διακονικοῦ ἔργου τῆς ἰδικῆς σας ἐνορίας.

Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο δίδομεν ἐξαιρετικὴν σημασίαν, διότι εἰμεθα πεπεισμένοι, ὅτι ἡ ἐπιτυχία του θὰ συντελέσῃ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὸν συντονισμόν τοῦ ὅλου ἐνοριακοῦ ἔργου.

Ὅθεν παραγγέλλομεν, ὅπως γνωστοποιήσητε τοῦτο εὐρέως καὶ πράξῃτε πᾶν τὸ δυνατόν πρὸς ἐξεύρεσιν καταλλήλων προσώπων ἐκ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς ἐνορίας ὑμῶν, πληροῦντων τὰς θεθείσας προϋποθέσεις πρὸς φοίτησιν εἰς τὴν «Σχολὴν Ἐθελοντῶν Διακονίας».

Ἀλλὰ ἡ σταδιακὴ ἐφαρμογὴ ἐνὸς σχεδίου πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ θέματος τῆς συστηματικῆς ἐκπαιδεύσεως λαϊκῶν στελεχῶν, δὲν ἐκλαμβάνεται μόνον ἐξ ἀπόψεως τοπικῆς, ὡς βαθμιαία δηλαδὴ καὶ σταδιακὴ κάλυψις τῶν ἀναγκῶν ὀλοκλήρου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Πρέπει νὰ νοηθῆ καὶ ἐξ ἀπόψεως θεμάτων καὶ ἐπὶ μέρους προβλημάτων, τὰ ὁποῖα καλεῖται σήμερον νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἡ Ἐκκλησία, προκειμένου ἢ παρουσία αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ νὰ εἶναι περισσότερον αἰσθητὴ καὶ ἡ μαρτυρία, τὴν ὁποῖαν καλεῖται νὰ δώσῃ, οὐσιαστικὴ καὶ ἐπομένως περισσότερον δραστικὴ. Δὲν ἦτο δυνατόν, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, νὰ καλυφθοῦν ὅλα τὰ θέματα καὶ ἰδιαιτέρως τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰ σύγχρονα προβλήματα. Τοῦτο ὄχι μόνον διότι τὰ προβλήματα αὐτὰ δὲν ἔχουν γίνει πλήρως συνειδητὰ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν ὑπάρχει ἡ ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας μας ἀνάλογος ἐμπειρία, ἣτις ἀποκτᾶται διὰ τῆς θεωρητικῆς μελέτης, ἡ ὁποία ἐκκινεῖ ἀπὸ τὴν πράξιν, ἀποβλέπει εἰς τὴν πράξιν καὶ καταλήγει εἰς τὴν πράξιν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προσεπαθήσαμεν, εἶναι νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν πείραν, ἡ ὁποία τυχὸν ὑφίσταται ἐκτὸς τῆς ζωῆς καὶ τῆς δραστηριότητος τῆς ἐνορίας. Τοῦτο ἦτο ἀπαραίτητον διὰ τὸ ξεκίνημα. Ἐπρεπε κατ' ἀρχὰς νὰ γνωρίζωμεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶχον νὰ προσφέρουν οἱ ἄνθρωποι τῆς πράξεως, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔχουν κάμει εἰδικὰς μελέτας ἐπὶ τῶν θεμάτων προνοίας, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν μελέτην καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐπὶ μέρους σχετικῶν προβλημάτων. Ἰδικὴ μας φροντίς θὰ ἦτο τότε ἡ συγκέντρωσις τῆς ὅλης αὐτῆς πείρας, ἡ ἀξιολόγησις αὐτῆς μὲ βάσιν τὰς ὀρθοδόξους

ΑΙ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΜΗΤΕΡΕΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ*

Εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ξεθωριάζουν τὰ πάντα καὶ περιφρονοῦνται τὰ ἰδανικά καὶ λησμονοῦνται αἱ ἠθικαὶ ἀξίαι, ἰδιαιτέρως δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας τὸ '21 ἔρχεται μέγα ἐγεργήριον σάλπισμα διὰ νὰ μᾶς ξυπνήσῃ ἀπὸ τὴν ὑλιστικὴν νάρκην καὶ νὰ μᾶς ὑπενθυμίσῃ τὴν σημαντικὴν κληρονομίαν, τὸν ἱστορικὸν ρόλον τῆς φυλῆς μας, τὰ μεγάλα προνόμια τοῦ Ἑθνους καὶ τὸ ὑπέριστατον καθήκον νὰ κρατῶμεν ὑψηλὰ καὶ ἀναμμένην τὴν λαμπάδα τῶν ἱερῶν παραδόσεων τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ ἡ συνειδητοποίησις τοῦ χρέους τούτου ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων θὰ εἶναι ὁ κράτιστος καὶ εἰλικρινέστερος διαρκῆς ἑορτασμὸς τοῦ '21, διότι μόνον τοιοῦτος ἐμπράγματος ἑορτασμὸς θὰ ἀποδεικνύῃ ὅτι αἱ θυσίαι τῶν ἀγωνιστῶν ἐκείνων δὲν ἐγένοντο δωρεάν.

Εἰς τὸ κοινὸν τοῦτο χρέος τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος, ὅπως συνεχίσῃ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον πάσης διαβρωτικῆς καὶ φθοροποιοῦ προσπαθείας εἰς βάρος τοῦ ἑλληνικοῦ ἠθους καὶ τῆς ἐθνικῆς συνεχείας, ἡ Ἑλληνὶς καλεῖται νὰ δώσῃ πρώτη αὐτῇ, καὶ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 187 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9 τεύχους.

θεολογικὰς καὶ ἐκκλησιολογικὰς προϋποθέσεις καὶ ἡ ἀξιοποίησις αὐτῆς εἰς τὴν βαθμιαίαν καὶ συστηματικὴν μελέτην ἐκάστου προβλήματος ἀπὸ ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς.

Ἡ ἀνωτέρα ἐργασία, εἶναι φανερόν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ εἰς ἓν ἢ καὶ δύο ἔτη. Τοῦτο ὄχι μόνον διότι ἡ ἀναζήτησις καὶ χρησιμοποίησις ὅλων τῶν ὑφισταμένων εἰδικῶν προσώπων καὶ παραγόντων ἀπαιτεῖ μακρὰν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ διότι συντόμως διεπιστώσαμεν, ὅτι πολλὰ ἐκ τῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐνοριακῆς διακονίας, οὐδόλως ἔχουν μελετηθῆ, ἐνῶ ἄλλα προβλήματα τῆς συγχρόνου ζωῆς, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον καὶ εἰς τὰς εἰδικωτέρας συνθήκας ζωῆς αὐτοῦ ἐντὸς μιᾶς κοινωνίας ἐκκοσμηκευμένης, δὲν ἔχουν εἰσέτι συνειδητοποιηθῆ ἢ δὲν ἔχουν ἀντιμετωπισθῆ.

(Συνεχίζεται)

Πρεσβ. ΑΝΤΩΝ. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

κατ' ἔξοχὴν αὐτῇ, τὴν μάχην καὶ νὰ δρέψῃ πρώτη τὴν νίκην. Δύναται νὰ ἀναλάβῃ καὶ σήμερον, καὶ ὑποχρεοῦται, τὴν συνέχισιν τῆς ὑψηλῆς μαχητικῆς ἀποστολῆς τῆς, ὡς αὐτὴ τῆς παρεδόθη ἐκ τῆς μακρᾶς παραδόσεως τοῦ Ἑθνους. Ἡ ψυχὴ τῆς Ἑλληνίδος εἶναι — καὶ πρέπει νὰ διατηρῆται ἄνευ φόγου — τὸ τιμαλφέςτατον ἔθνικὸν θησαυροφυλάκιον τῶν Ἑλληνοχριστιανικῶν ἀνθρωπιστικῶν ἀξιών, ἰδανικῶν καὶ παραδόσεων. Ἰδιαιτέρως, λοιπόν, ἡ κληρονομία τῶν ἡρωίδων τοῦ '21 βαρύνει τὴν Ἑλληνίδα τῆς ἐποχῆς μας, ἡ ὁποία — ἄς μὴ παραποιῶμεν τὴν ἀλήθειαν ὑπὸ τὸ πρόσχημα δῆθεν τοῦ νὰ μὴ καταστρέψωμεν τὴν ἑορταστικὴν ἀτμόσφαιραν τῆς στιγμῆς — προτιμᾷ νὰ χρησιμοποιοῖ ὡς πρότυπον τὰ ὑποδείγματα διαφόρων ξένων οἴκων, παρὰ ἐκεῖνας εἰς τὰς ὁποίας ὀφείλει τὸ ζῆν καὶ τὸ ἐλευθέρως καὶ τὸ εὖ ζῆν. Ἐχει γίνεαι πλάσμα ἐκκεντρικόν, κατευθυνόμενον εἰς τὴν ζῶν ἀπὸ πόθους καὶ ἐπιθυμίας ἐφημερότητος. Κατήντησε δούλη ἐφαμάρτων ἰδιοτροπιῶν καὶ μετεβλήθη ἐκουσίως διὰ τῆς γυμνότητός τῆς εἰς μέσον διαφημίσεως εἰδῶν ἐμπορίου καὶ βιομηχανίας. Προβάλλεται, ὑμνεῖται, λατρεύεται εἰς κάθε περίπτερον, εἰς κάθε βιτρίναν. Εἶναι ὁμως τοῦτο πρὸς τιμὴν τῆς γυναικός, ἢ μήπως πρὸς κατασχύνην τῆς; Ἀνεβάζει τὴν γυναικείαν προσωπικότητα ἢ μήπως τὴν κατεβάζει εἰς τὸ πεζοδρόμιον; Τὴν πλουτίζει, ἢ μήπως τὴν ἀδειάζει;... Προβάλλεται ἡ ἔξωτερικὴ ὄψις, τὸ ψευδὲς προσωπεῖον. Ἡ πραγματικὴ φυσιογνωμία τῆς γυναικός, ἡ ἱερά, ἡ ἡρωϊκὴ, ἡ ὄλοκληρωμένη μένει συνήθως ἄγνωστος. Ἐγκαταλείπεται καὶ περιφρονεῖται ὡς ἐν ἄχρηστον εἶδος, ἀνώφελον διὰ τὴν ἐποχὴν μας, ξεπερασμένον καὶ ἀναχρονιστικόν. Ἡ σημερινὴ γυναῖκα προτιμᾷ ἐνίοτε ἀντὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ἀγιασμοῦ τὸ χαρτοπαίγιον, τὸ ξενύχτι, τὴν ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν, τὸ ποδοπάτημα τῆς τιμῆς, τὴν διάλυσιν τῆς οικογενείας, τὴν ἄρνησιν τῆς ἠθικῆς ζωῆς, τὸν ἀφανισμόν τῆς ἀνθρωπιᾶς, τὴν ἀσωτείαν. Ἄς μὴ παραπονήται συνεπῶς διὰ τὴν γενεάν, τὴν ὁποίαν ἀνατρέφει...

(Συνεχίζεται)

ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
 Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»,
 Ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι (140).

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

284. Κατὰ τὰ εἰρηνικὰ καὶ τὰς μικρὰς συναπτὰς, ὅταν ὁ διάκονος ἢ ὁ ἱερεὺς λέγουν «Τῆς Παναγίας, ἀχράντου...», οἱ ψάλλται παρεμβαίνουν καὶ ψάλλουν τὸ «Ὑπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς». Εἶναι ὀρθὸν τοῦτο; Μήπως εἶναι καὶ δογματικῶς ἄτοπον καὶ δι' αὐτὸ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, ὅπως καὶ εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις, πρέπει νὰ λέγεται τὸ «Ὑπεραγία Θεοτόκε, πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν»; (Ἐρώτησις Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Ε.Γ.).

Τὸ ἐρώτημα ἔχει δύο σκέλη. Τὸ πρῶτον ἀφορᾷ στὴν ὀρθότητα τῆς παρεμβολῆς τοῦ «Ὑπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς» στὰς συναπτὰς καὶ τὸ δεύτερον στὴν δογματικὴ ἀκρίβεια τῆς ἀναφωνήσεως αὐτῆς. Θὰ ἀρχίσωμε ἀπὸ τὸ δεύτερον σημεῖο, πού ἀποτελεῖ προϋπόθεσι, ὅπως εἶναι ἐπόμενο, γιὰ τὴν ἀπάντησι στὸ πρῶτο.

α. Τὸ «Ὑπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς», πού ψάλλεται, ὡς γνωστόν, ὄχι μόνο στίς συναπτές, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ (βιβλικοῦ) στίχου πρὸ τῶν τροπαρίων στοὺς Θεοτοκίους κανόνας, καθὼς καὶ σὲ μερικὲς ἄλλες περιπτώσεις, ἀπὸ πολλοὺς θεολογοῦντας ἱεροψάλτας καὶ ἱερεῖς θεωρεῖται ὡς δογματικῶς ἀνακριβὲς καὶ γι' αὐτὸ ἀπόβλητο. Ἀπὸ μερικοὺς διορθώνεται σὲ «Ὑπεραγία Θεοτόκε, πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν». Ἔτσι τὸ ἀκούομε σὲ ὀρισμένους ναοὺς καὶ κάποτε καὶ ἀπὸ ἀναμεταδόσεις ραδιοφωνικῶν σταθμῶν, ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἀκολουθία τῶν χαιρετισμῶν τὴν Μεγάλῃ Τεσσαρακοστή. Τὸ ἐπιχείρημα εἶναι γνωστό· ἡ σωτηρία παρέχεται στὸν ἄνθρωπο μόνον ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἀπὸ κανέναν ἄλλον. Τὸ λέγει ρητῶς ὁ Ἰδιος μὲ τὸ στόμα τοῦ προφήτου Ἡσαΐου «δικαίος καὶ σωτὴρ οὐκ ἔστι πάρεξ ἐμοῦ» (με', 22). Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Σωτὴρ, ὁ μόνος σωτὴρ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ἀποστόλου Πέτρου «οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομα ἔστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς» (Πράξ. δ', 12). Παραλλήλως ὅμως καὶ ὑπὸ τὴν ἰδίᾳ ἔννοια, ὄχι δηλαδὴ τῆς σωτηρίας ἀπὸ ἓνα κίνδυνο ἢ

κόσμου. Με αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἔννοια ἀπευθυνόμεθα πρὸς αὐτήν, τὴν πάντοτε ζῶσα καὶ ἀκοίμητη στὸ νὰ πρεσβεύη γιὰ ἔλους μας, καὶ ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειά της, ψάλλομε τὸ «Ὑπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς», πὺ εἶναι, ὅπως εἶδαμε, καὶ πρὸς τὴν ἁγία Γραφή σύμφωνο καὶ πρὸς τὴν δογματικὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας.

Στὰ ἴδια ἀκριβῶς συμπεράσματα καταλήγει καὶ ὁ π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος σ' ἓνα ἄρθρο του με τίτλο «Πρέπει νὰ ἀποβληθῇ τὸ “Ὑπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς” ;», πὺ ἐδημοσιεύθη στὸ περιοδικὸ «Ἐνορία», τ. ΙΓ' (1958), σελ. 121-122: «Οὐδόλως εἶναι ἀπορριπτέον τὸ “Ὑπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς”, διότι, ἄδοντες καὶ ψάλλοντες χεῖλσί τε καὶ καρδίᾳ τοῦτο, δὲν ζητοῦμεν παρὰ τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἵνα σώσῃ ἡμᾶς ἴδια δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ καὶ φυσικῶ δικαιοῦματι, ὡς κακῶς ὑπολαμβάνουσί τινες, ἀλλ' ἵνα, χρωμένη τῇ ἀπίερω αὐτῆς μητρικῇ παρρησίᾳ πρὸς τὸν Θεὸν Λόγον, εἰς Ὅν ἐκ τῆς ἴδιας αὐτῆς σαρκὸς ἐδάεισε, συντέλεσῃ διὰ τῶν πρεσβειῶν αὐτῆς, ὅπως κερδήσωμεν τελικῶς τὴν ἐν Χριστῶ σωτηρίαν καὶ ἀπαλλαγῶμεν ἐκ τοῦ ἀθανάτου θανάτου. Συνεπῶς... δὲν ἀναφέρεται εἰς ἄλλο τι εἰμῆ εἰς τὰς θερμὰς πρεσβείας αὐτῆς, δι' ὧν δύναται αὐτὴ νὰ συντέλεσῃ εἰς τὴν εὐδόξωσιν τῆς ἐν Χριστῶ πάλιν σωτηρίας ἡμῶν». Ἀνάλογα βλέπε καὶ στὸ εἰδικὸ βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ Ἰωάννου Καλογήρου, «Μαρία ἡ ἀειπάρθενος Θεοτόκος κατὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν», Θεσσαλονίκη 1957 καὶ Μέγα Φάραντος, «Ἡ θέσις καὶ ἡ σημασία τῆς Θεοτόκου εἰς τὴν πίστιν καὶ εἰς τὴν ζωὴν», «Θεολογία», τ. 44 (1973), σελ. 136-156.

(Συνεχίζεται)

Φ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Λόγω μεγάλης ἐλλείψεως χάρτου, εἴμεθα ἡναγκασμένοι, ὅπως παύσωμεν χορηγοῦντες παντὸς εἶδους ἀνάτυπα ἐκ τῶν δημοσιευομένων ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς Περιοδικοῖς ἄρθρων, πλὴν τῶν ἐν τῇ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» δημοσιευομένων ἐπιστημονικῶν μελετῶν, εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῶν ὁποίων θὰ δίδωμεν ἑκατὸν (100) καὶ μόνον ἀνάτυπα. Συγχρόνως εἴμεθα ἡναγκασμένοι, ὅπως περιορίσωμεν μέχρι τοῦ κατωτάτου δυνατοῦ ὀρίου τὰς σελίδας τῶν Περιοδικῶν μας.

Ἐκ τῆς Διευθύνσεως

Στὸ περιθώριο τῆς Ἀγίας Γραφῆς

ΟΙ ΜΟΝΟΙ ΜΙΣΗΤΟΙ ΑΜΑΡΤΩΛΟΙ

Ὁ ἱερός ψαλμωδὸς συχνὰ μιᾷ γιὰ ἐχθρούς του. Ἀποτείνεται στὸν Κύριο, ζητῶντας του νὰ τὸν προστατεύσῃ ἀπ' αὐτούς, κάποτε δὲ καὶ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ. Σὲ ὀρισμένους ψαλμούς, δὲν ἀφήνει τὸ κείμενο καμμιὰ ἀμφιβολία, ὅτι πρόκειται γιὰ ἀνθρώπους (πρβλ. Ψαλμ. γ', ια', νε' κ.λπ.).

Ὡστόσο ἡ βιβλικὴ αὐτὴ ποίηση μπορεῖ νὰ χρησιμοποιεῖται ἀπὸ μᾶς καὶ σὲ ἀναφορὰ μὲ τὸν κατ' ἐξοχὴν ἐχθρό μας, τὸν Διάβολο. Γιατὶ αὐτὸς εἶναι ὁ πῶς δυνατὸς ἀπὸ ὅλα τὰ ὄντα ποὺ ἐχθρεύονται τὸν πιστὸ ἄνθρωπο καὶ ἐπιδιώκουν τὸν ἀφανισμό του. Ἔτσι, ἔχει τὴν ἀξία τῆς ἡ σύστασῃ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, ὅτι πρέπει νὰ νοοῦμε, ὅταν διαβάζουμε τοὺς Ψαλμούς, πίσω ἀπ' αὐτούς τοὺς ἐχθρούς τοῦ ἱεροῦ ποιητῆ, τοὺς δαίμονες.

Γιὰ τὸν χριστιανό, δὲν εἶναι ὁσοῦτο νὰ εὔχεται κακὸ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ τὸν ἀδικοῦν καὶ τὸν βλάπτουν. Εἶναι πιστὸς στὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου: «Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν» (Μαθ. ε' 44). Καὶ στὴ σύστασῃ τοῦ Ἀποστόλου, νὰ μὴν ἀνταποδίδουμε κακὸ στὸ κακὸ, ἀλλὰ καλὸ. Ἡ κατὰρα δὲν ἔχει θέσῃ στὰ χριστιανικὰ κείλη, ἀλλὰ μόνο ἡ εὐλογία.

Ἀπέναντι ὅμως τῶν πονηρῶν πνευμάτων, τὸ πράγμα διαφέρει. Αὐτὰ τὰ πνεύματα εἶναι ἀμετανόητα. Ἔχουν ἔχθρα ἄσπονη ἐναντίον μας. Χωρὶς ἀνάπαυλα, χωρὶς καμμιὰ ἀγαθὴ προοπτικὴ.

Τὸ νὰ εὔχεται ὁ πιστὸς τὴ συντριβὴ τῶν διαβημάτων τους, εἶναι δικαίωμά του καὶ χρέος του. Ἔχουν καὶ οἱ Ἅγιοι ἕνα μῖσος: τὸ μῖσος τους κατὰ τῶν δαιμόνων.

Ἔτσι, ὄχι μόνο δὲν χαρίζεται ὁ ἀναγεννημένος ἄνθρωπος σ' αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ἐπιχαίρει ὅταν βλέπῃ ὅτι ὁ Θεὸς τοὺς νικᾷ. Καὶ ἐπαναλαμβάνει τότε τὰ λόγια ποὺ πρόφερε ὁ Δαβὶδ γιὰ τοὺς ἀνθρώπινους ἐχθρούς του. Δὲν μιᾷ ὁ πιστὸς γιὰ ἀνθρώπους, ἀλλὰ γιὰ τὰ πονηρὰ πνεύματα, ὅταν ἀναφωνῆ μαζὶ μὲ τὸν προφητάνακτα: «Ἀνάστα, Κύριε, σῶσόν με, ὁ Θεὸς μου, ὅτι οὐ ἐπάταξας πάντας τοὺς ἐχθραίνοντάς μοι ματαίως, ὀδόντας ἀμαρτωλῶν συνέτριψας» (Ψαλμ. γ' 8).

Στοὺς βίους τῶν μεγάλων ἀσκητῶν, τῶν πρωταθλητῶν τῆς ἀρετῆς, βλέπουμε νὰ ἐκφράζεται πάντα ἔντονα τὸ μῖσος

κατὰ τῶν αὐτῶν ἐχθρῶν μας. Αὐτοὶ εἶναι οἱ «ἀμαρτωλοὶ», πὺρ τὰ δόντια τους τοσακίζει ὁ Θεός. Οἱ ἄνθρωποι συμπύπουν μὲ τὴν ἀμαρτία, ὅταν παραβαίνουν τὸ θεῖο θέλημα. Ἄλλὰ εἶναι μιὰ ταύτιση ὅχι πάντα ὀριστική καὶ τελεία. Ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη, μπορεῖ νὰ ἀνανήψουν. Νὰ τοὺς κερδίση ἡ χάρις. Νὰ ξαναγίνουν «καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ». Μονάχα ὁ Σατανᾶς καὶ οἱ ἄγγελοί του εἶναι ἀπόλυτα, ἀμετάκλητα «ἀμαρτωλοὶ».

Τὸ Εὐαγγέλιο μᾶς καλεῖ νὰ μισοῦμε τὴν ἀμαρτία καὶ νὰ ἀγαπᾶμε τὸν ὑποχειρίό της πλησίον μας. Δὲν εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα ἡ ἀμαρτία καὶ ὁ ἀμαρτωλὸς ἄνθρωπος. Ἄλλὰ ἡ ἀμαρτία καὶ οἱ δαίμονες εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα. Αὐτὸ τὸ εἶδος ἀμαρτωλῶν πρέπει νὰ τὸ μισοῦμε. Νὰ ἔχουμε παντοτεινὸ πόλεμο μαζί τους.

Πόθος μας πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἥττα τους, ἡ ντροπή τους, ἡ συντριβή τους. Μὲ λόγια καὶ μὲ ἔργα, ὁ φίλος τοῦ Θεοῦ ἀγωνίζεται ἀκοίμητα κατεπάνω τους.

Ἄν θέλῃς νὰ δῆς σὲ τί μέτρο ἀγαπᾶς τὸν Θεό, κοίταξε σὲ τί μέτρο μισεῖς τὸν Διάβολο. Εἶναι ἐπόμενο αὐτό. Ὁ Διάβολος προσπαθεῖ νὰ ἀναιρέσῃ τὸν Θεὸ μέσα σου. Νὰ σοῦ τὸν στερήσῃ. Ἄν λοιπὸν ὁ Θεὸς εἶναι ἀληθινὰ ὁ θησαυρὸς ὁ πανάκριβος τῆς καρδιάς σου, πῶς νὰ μὴν παλέψῃς μὲ τὸν κλέφτη; Πῶς νὰ τὸν ἀφήσῃς νὰ κἀνῃ ἔστω καὶ ἓνα βῆμα;

Θὰ τὸν χτυπήσῃς, ὅπως σὲ χτυπᾶ. Θὰ σοῦ εἶναι πάντα ἓνα ὄν ἀποτρόπαιο, ὅπως καὶ εἶναι στὴν πραγματικότητα. Καὶ θὰ χρησιμοποῖῃς, στὴν προσευχή σου, — ἐντελῶς αὐθόρμητα — ὅ,τι λέγει ὁ Δαβὶδ γιὰ τοὺς ἐχθροὺς του, εἴτε ἄνθρωποι ἦταν, εἴτε ἐπρόκειτο γιὰ δαίμονες.

Πὲς καὶ σὺ μαζί του :

«Ἀνάστηθι, Κύριε, πρόφθασον αὐτοὺς καὶ ὑποσκέλισον αὐτούς... Διαμέρισον αὐτούς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν» (Ψαλμ. 101' 13, 14).

«Καταδιώξω τοὺς ἐχθροὺς μου καὶ καταλήψομαι αὐτούς καὶ οὐκ ἀποστραφήσομαι, ἕως ἂν ἐκλίπωσιν... Πεσοῦνται ὑπὸ τοὺς πόδας μου» (Ψαλμ. 137' 38, 39).

«Ἐπιστρέψουσιν οἱ ἐχθροί μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἐν ἡ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε... Ἐρρύσω τὴν ψυχὴν μου ἐκ θανάτου» (Ψαλμ. νε' 10, 14).

«Βέλος νηπίων ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν» (Ψαλμ. ξγ' 8).

«Ἀνασπήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν. Ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἐκλιπέτωσαν, ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ» (Ψαλμ. ξζ' 2, 3).

Ἄς μὴ μοιάσουμε, ἀδελφοί, μὲ τὸ μικρὸ παιδί πού ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, περνῶντας, τὸ ἄκουσε νὰ λέγῃ: «Πλούσιός τις ἀγαπᾷ με καὶ μισῶ αὐτόν. Καὶ πτωχὸς μισεῖ με καὶ ἀγαπῶ αὐτόν». Καὶ ὁ Ὅσιος, τότε, ἐξήγησε στοὺς μοναχοὺς πού τὸν συνόδευαν: «Ἀληθῶς ὁ Κύριος ἡμῶν πλούσιός ἐστι καὶ ἀγαπᾷ ἡμᾶς καὶ οὐ θέλομεν αὐτοῦ ἀκοῦσαι. Ὁ δὲ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος πτωχὸς ἐστι καὶ μισεῖ ἡμᾶς καὶ ἀγαπῶμεν αὐτοῦ τὴν ἀκαθαρσίαν».

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

== Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α ==

Κ. Γ. Μπόνη, Καθ. τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Συμπόσιον Πατέρων, ἡ καλουμένη Β' Ἐπιστολὴ Κλήμεντος Ρώμης πρὸς Κορινθίους.—**Ἐπίκαιρα.**—**Εὐαγ. Δ. Θεοδώρου**, Καθ. τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Ὁ ἀπόστολος Πέτρος. — **Μητροπ. Δράμας Διονυσίου**, Χωρὶς Φῶς. — **Ἀρχιμ. Χριστοδ. Παρασκευαΐδου**, Ὁ μοναχικὸς βίος εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα. — **Ἀρχιμ. Ἀμβροσίου Λενῆ**, Ἡ ἀφοβία καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ. — **Ι. Κ.**, Ἡ αὐτοανάλυσις. — **Γ. Π. Πατρώνου**, Ἐκκλησία καὶ κόσμος. — **Πρεσβ. Κωνστ. Πλατανίτου**, «Ἐορτολόγιον». — **Πρεσβ. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου**, Ἐνοριακὰ, Προσκλητήριον Διακονίας. — **Χρυσάνθης Καραγιαννίδου**, Αἱ ἑλληνίδες μητέρες καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις. — **Φ.**, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — **Βασ. Μουστάκη**, Οἱ μόνον μισητοὶ ἁμαρτωλοὶ.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασιού 1, Ἀθῆναι 140. Προϊστάμ. Τυπογρ. Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 787978.